

GRAKOM

Kommunikationsindustrien

2021

Årsberetning

GRAKOM

siden 1875

	Forord	5
1	Om GRAKOM	6
2	GRAKOMs medlemmer.....	10
3	Events og inspiration.....	11
4	Sikkert gennem coronakrisen.....	20
5	Ansvar og indflydelse	22
6	Rådgivning og service	30
7	Organisation	40

Forord

Kommunikationsindustrien fik ikke vristet sig helt fri af corona-epidemien i 2021 og flere af GRAKOMs medlemsvirksomheder var gennem 2021 fortsat påvirket af krisen. Derfor var der også gennem 2021 tryk på medlemsrådgivningen, hvor GRAKOM rådgav medlemmerne om blandt andet lønkompensation, hjælpepakker, slutafregninger. Ved årets udgang tegnede der sig dog et billede af, at de fleste virksomheder kom bedre ud af 2021 end af 2020.

Selvom corona-restriktionerne efterhånden hører fortiden til, har epidemien ikke helt sluppet sit tag i samfundet. Corona er blandt andet grunden til den tilspidsede råvaresituation, hvor der er store problemer med stigende råvarepriser, hvis råvarerne overhovedet kan fås.

På trods af corona har GRAKOM bestemt ikke stået stille i 2021. GRAKOM fik 47 nye medlemmer i 2021. GRAKOM lancerede også EmballageForum - et fagligt fællesskab for emballagevirksomheder.

I GRAKOM har vi gennem 2021 oplevet en stor vækst i efterspørgslen på GRAKOMs miljørådgivning. Flere virksomheder har tilsluttet sig det grafiske CSR-kodeks. Der er fart på den grønne omstilling i kommunikationsindustrien.

I GRAKOM har vi længe arbejdet for en mere miljø- og klimarigtig kommunikationsindustri og har i mange år hjulpet branchen på vej gennem konkrete tiltag. Vi har vejledt og hjulpet vores medlemmer med at styrke deres miljø- og klimaprofil. Som en ansvarlig arbejdsgiverorganisation, der forhandler overenskomster, er vi en del af et system, der støtter op om den danske model og dermed arbejdstagerrettigheder.

Compliance vinder i disse år frem inden for kommunikationsindustrien. Her hjælper vi vores medlemsvirksomheder med at sikre, at der ikke indkøbes råvarer og færdige produkter fra leverandører, der overtræder menneskerettigheder mm. I dag rådgiver vi vores medlemmer om alle Global Compacts ti principper.

Derfor har GRAKOM en særlig position til at styrke udbredelsen af alle FN Global Compacts ti principper på

Foto: christmilion

tværs af alle virksomhedstyper inden for kommunikationsindustrien. Ved at guide den enkelte virksomhed, men også hele brancher kan GRAKOM rykke langt mere end en enkelt virksomhed. Det forpligter.

I 2020 tilsluttede GRAKOM sig FN's Global Compact og har forpligtet sig til at arbejde for Global Compacts ti principper om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrruption. Det gjorde vi for at forpligte os selv til at fortsætte arbejdet sammen med vores mange medlemsvirksomheder. Denne årsrapport er GRAKOMs første kombinerede årsrapport og Communication on Progress. Vi har slået de to rapporter sammen for at vise medlemmer og samarbejdspartnere, hvilken løbende forskel vi gør.

Som en ansvarlig erhvervs- og arbejdsgiverorganisation anser vi arbejdet med efterlevelsen af FN Global Compact's ti principper for meget vigtigt, og vi støtter selvfølgelig fortsat op om disse ti vigtige principper.

Med venlig hilsen

Thomas Torp
Administrerende direktør

OM GRAKOM

GRAKOM er samlingspunkt for alle typer af virksomheder inden for kommunikationsindustrien. Det er organisationens formål at styrke udviklingsmulighederne og rammebetingelserne for medlemmerne, der tæller alt lige fra store industrivirksomheder til kreative enkeltmandsvirksomheder.

I GRAKOM er vi stolte af at repræsentere verdens mest miljø- og klimavenlige grafiske produktion. Vores medlemmer har gennem en årrække omstillet produktionen til cirkulær økonomi. Vi har sænket energiforbruget, udfaset tungmetaller og miljøskadelige kemikalier, øget genanvendelsen og skiftet til papir fra bæredygtigt skovbrug.

GRAKOM går forrest i europæisk samarbejde om skærpede miljøkrav og udvikling af miljø- og klimavenlig produktion i vores erhverv. Det gør vi også i Danmark. Det er vores ambition, at danske virksomheder og forbrugere i højere grad vælger miljø- og klimavenlige kommunikationsløsninger. Dermed kan vi som erhverv levere vores bidrag til den grønne omstilling og

samtidigt fastholde vores internationale førerposition. Det er både godt for miljøet og for forretningsmulighederne for GRAKOMs medlemmer.

GRAKOM har repræsenteret erhvervet siden 1875. Først under navnet Dansk Bogtrykkerforening og senere Grafisk Arbejdsgiverforening. Organisationen fik i 2014 navnet GRAKOM og har siden repræsenteret kommunikationsindustrien bredt. GRAKOM er en moderne organisation, men bygger på stolte traditioner fra et fag, der skaber kommunikation mellem mennesker.

GRAKOM varetager erhvervets politiske interesser, skaber fællesskaber og inspirerer med ny viden, og leverer værdiskabende service og rådgivning til vores medlemmer. Organisationen rummer i dag over 500 produktions-, handels- og rådgivningsvirksomheder inden for grafisk kommunikation, medier, markedsføring og meget andet inden for kommunikationsindustrien.

”GRAKOMs formål er at styrke udviklingsmulighederne og rammebetingelserne for virksomheder i kommunikationsindustrien”

GRAKOMs mål og strategi

GRAKOMs bestyrelse har i 2021 vedtaget en ny strategi for organisationen. Der er i strategien defineret 23 strategipunkter, som organisationen skal arbejde med i de kommende år. I det følgende er beskrevet formål, opgaver, egenskaber og overordnede strategiske effektmål defineret i GRAKOMs nye strategi.

Formål

GRAKOM er erhvervsorganisationen for virksomheder i hele værdikæden inden for grafisk kommunikation, medier og markedsføring – det man med et bredere begreb kan kalde kommunikationsindustrien.

GRAKOM skal således tegne hele kommunikationsindustrien i sin bredde. Det gælder således både store og små virksomheder, produktions-, handels- og rådgivningsvirksomheder, og virksomheder inden for både grafisk produktion, medier, markedsføring, skilteproducenter, emballagevirksomheder, fotografvirksomheder, digitale kommunikationsvirksomheder, distributører og underleverandører til kommunikationsvirksomheder og meget mere.

GRAKOMs opgaver

GRAKOM skal arbejde for gode udviklingsmuligheder og rammebetingelser for hele kommunikationsindustrien. Formålet definerer GRAKOMs kerneopgaver. Alt hvad GRAKOM beskæftiger sig med skal sigte mod indfrielse af foreningens formål.

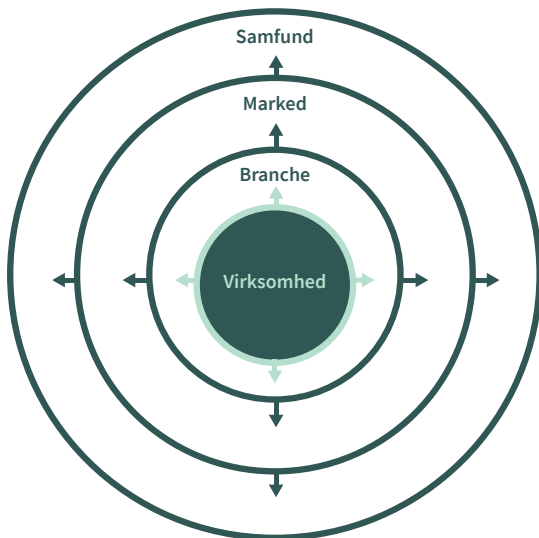
Ved at levere service og rådgivning til medlemmerne arbejder vi sammen med de enkelte medlemmer for at styrke deres virksomhed, så den står stærkere i den branche, som virksomheden er en del af. Det styrker medlemsvirksomhedernes udviklingsmuligheder.

Ved at levere viden og netværk til medlemmerne styrker vi medlemmerne og dermed foreningen i sin helhed, og vi bidrager til, at medlemmerne bliver bedre til at omstille sig til forandringerne i markedet.

Endeligt styrker GRAKOM hele kommunikationsmarkedet og dermed virksomhederne i kommunikationsindustrien ved at arbejde for et godt omdømme, gode markedsvilkår og gode politiske rammebetingelser for hele kommunikationsindustrien.

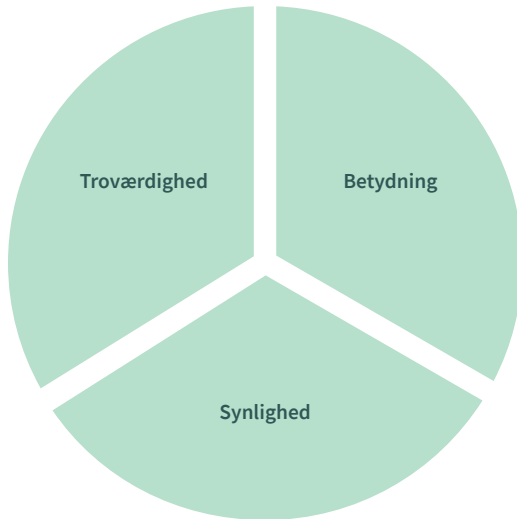
GRAKOMs virke for kommunikationsindustrien falder inden for tre kerneopgaver.

- 1 Service & Rådgivning
- 2 Viden & Netværk
- 3 Marked & Samfund

GRAKOMs egenskaber

Forudsætningen for, at GRAKOM kan indfri foreningens formål og fremme interesserne for kommunikationsindustrien er, at GRAKOM har gennemslagskraft og står på et stærkt fundament som forening. Gennemslagskraft kræver en stærk forhandlingsplatform.

GRAKOM skal have troværdighed, betydning og synlighed for bedst muligt at kunne indfri foreningens formål. Disse egenskaber skal tilstræbes i alt, hvad foreningen foretager sig og overfor alle interessenter omkring foreningen. Det gælder således både overfor medlemmer, samarbejdspartnere, politiske beslutningstagere og andre både med- og modspillere i GRAKOMs virke.

Med troværdighed, betydning og synlighed har GRAKOM forudsætningerne for at få indflydelse på medlemmernes udvikling og på de samfundsmæssige og markedsmæssige rammebetingelser for kommunikationsindustrien.

GRAKOM er nået langt i opbygningen af en stærk forhandlingsplatform og i fremme af troværdighed, betydning og synlighed som egenskaber, der kendetegner foreningen.

GRAKOM har dog sat et nyt strategimål for den fortsatte udvikling af GRAKOMs forhandlingsplatform:

GRAKOM skal være drivkraft for kommunikationsindustriens arbejde med industriens samfundsansvar.

GRAKOM tilsluttede sig i 2020 FN Global Compact med henblik på at bruge det som ramme for foreningens arbejde med samfundsansvar.

GRAKOMs samfundsansvar handler ikke kun om GRAKOMs handlinger, men i endnu højere grad om det GRAKOM gør for at motivere og understøtte medlemmerne i deres indsats. GRAKOM skal systematisere og styrke kommunikationsindustriens arbejde med samfundsansvar, så industrien hvert år løftes op på et højere niveau af ansvarlighed.

FN Global Compact og FN's Verdensmål er rammen omkring GRAKOMs arbejde med samfundsansvar. Ansvarligheden gælder overfor miljøet, klimaet, naturressourcerne og samfundet.

FN Global Compacts principper for ansvarlighed

Antikorruption

Miljø

Arbejdstagerrettigheder

Menneskerettigheder

FN's Verdensmål

Strategiske effektmål

GRAKOMs strategiske effektmål retter sig først og fremmest mod kommunikationsindustriens største udfordringer i de kommende år, så foreningen understøtter medlemmernes langsigtede evne til at udvikle sig.

GRAKOM har identificeret fem megatrends af væsentlig betydning for industrien i de kommende år.

- 1 Digitalisering
- 2 Teknologisk udvikling
- 3 Globalisering
- 4 Miljø og klima
- 5 Velstandsstigning

På baggrund af de fem megatrends for kommunikationsindustrien er identificeret tre afgørende strategiske effektmål, som GRAKOM skal have:

GRAKOM skal være drivkraft i indsatsen for, at vi i Danmark får verdens grønneste kommunikationsindustri

GRAKOM skal sikre kommunikationsindustrien en stærk konkurrenceevne

GRAKOM skal understøtte medlemmerne i at være klar til fremtidens kommunikationsmarked

GRAKOMS MEDLEMMER

Ved udgangen af 2021 havde GRAKOM 513 virksomhedsmedlemmer. Når de personlige medlemmer inkluderes, repræsenterer GRAKOM mere end 575 virksomheder.

53,6 pct. af medlemsskaren er medlem af GRAKOM arbejdsgivere og har overenskomst.

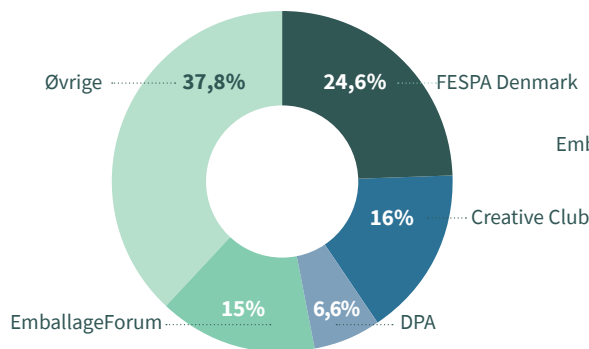
I 2021 fik GRAKOM samlet set 47 nye medlemmer. Året var præget af usikkerhed og nedlukninger, hvilket besværliggjorde medlemsrekrutteringen i starten af året. Det var først muligt at holde møder med potentielle medlemmer i forsommeren. GRAKOMs nye tiltag over

for emballagevirksomhederne "EmballageForum" blev introduceret i foråret.

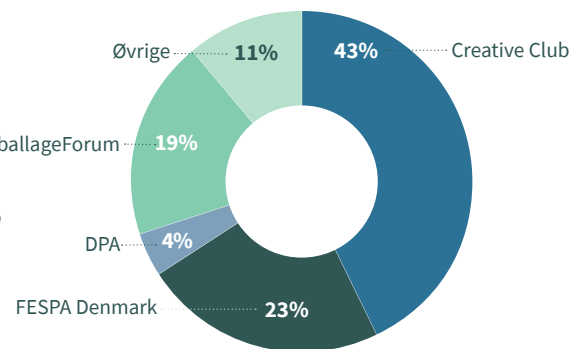
Eftersommeren bød på øget aktivitet og der blev taget godt imod startup-medlemskabet, hvor virksomheder, der er under to år gamle, og maksimalt har tre ansatte, kan få et års gratis medlemskab. I alt kom der 12 nye startup virksomheder ind i foreningen. Af disse var 10 inden for Creative Clubs målgruppe.

Geografisk fordeler de nye medlemmer sig nogenlunde ligeligt mellem øst og vest, 45 pct. kommer øst for Storebælt, mens 55 pct. kommer vest for Storebælt.

Fordeling af medlemmerne

Fordeling af de nye medlemmer på segmenter

Nye medlemmer

AdNovation
Amcor Flexibles Denmark A/S
BetaPack A/S
Broderi Malou
Bureau 2A Vision ApS
Creasign
Design Forces
Din-Grafiker.dk
Derman Pack ApS
Displays.nu APS
EHRNO flexible A/S
Erritsø Tryk A/S
Fyns Bogbind ApS
gop Danmark A/S
Holst Mouritzen ApS
House of t-shirts

HS Plastic A/S
In House Design ApS
Industriprint A/S
Jelber ApS
JM BAND ApS
JOST Communication ApS
Juna Pack
KIRK & HOLM
KP/7
Newsale Emballage ApS
Parløb a/s – Grafisk kommunikation & design
Plato Group ApS – Compacon
Plotteriet
Polyprint A/S
Protodan/Fyens Koverterings Service

Punkt & Prik
Raunsbæk Display & Print ApS
Reprise
RONYCOM
Sincera ApS
Skrue Op ApS
Step Print Power
Stieler & Co. A/S
Storyflight
Svendborg Skiltefabrik ApS
TRYKKERI-LOFTET ApS
Twentyninetimes ApS
vielen dansk aps
VIRAL FILM ApS
XL print A/S
Zealand Packaging

EVENTS & INSPIRATION

Da coronaen holdt sit indtog i 2020, begyndte GRAKOM at afholde både webinarer, online møder og online kurser. Det var en ny måde at formidle viden på og viste sig at blive en stor succes. Derfor fortsatte vi i 2021 med at afholde en række aktiviteter online. Med de erfaringer vi har gjort os og på baggrund af deltagernes tilbagemeldinger er læren af de seneste to år, at nogle aktiviteter bedre egner sig til online formidling end andre, og ovenikøbet sparer det både tid og transport at kunne tilegne sig viden online.

Jo mere konkret et emne er, desto mere egnet er det til formidling online. Med mere komplekse emner, hvor dialog mellem deltagerne skaber værdi, er det langt sværere at få samme udbytte som ved fysiske møder. Derfor vil de fysiske møder fortsat bestå. Netværksværdien ved disse skal ikke undervurderes.

I 2021 afholdt GRAKOM i alt 79 møder i form af webinarer, fysiske møder, konferencer, online møder og online kurser. Samlet set deltog 1.562 personer i aktiviteterne. 66 pct. af møderne blev holdt online.

GRAKOM Dagen afholdes efter planen i 2022 efter aflysningen i 2021. Da Sign & Print messen blev aflyst i september, måtte DM i wrapping desværre aflyses.

FESPA 21 blev afholdt, og den årlige medlemstur og reception blev gennemført i oktober med 16 deltagere.

Kampagnen Tryk med Ansvar blev afsluttet i 2021. I den forbindelse gennemførtes et roadshow, hvor der blev afholdt to møder hos medlemsvirksomhederne Cool Gray og Stibo Complete, hvor tilhørerne både fik mulighed for at høre om kampagnen, og det materiale der er udviklet samt høre værtsvirksomhederne fortælle om deres egne miljøinitiativer.

To nye konferencer

Der blev sat to nye konferencer på programmet i 2021. Den ene, Startup dagen, blev afholdt i Creative Club-regi og var rettet mod personer, som enten planlægger eller er i gang med at starte virksomhed op. Konferencen blev afholdt på The Wharf, et kreativt startupmiljø i København. Ud over at få inspiration fra serieiværksætteren Jacob Risgaard, var der også oplæg fra startups, der har været med i Bureaubiz' månedens startup. I alt deltog der 37 i konferencen. Det er planen, at Startup dagen skal være en årlig tilbagevendende begivenhed.

Den anden konference var Emballagedagen og blev afholdt som flagskibet i EmballageForum-regi.

Kampagnen "Tryk med Ansvar blev afsluttet i 2021

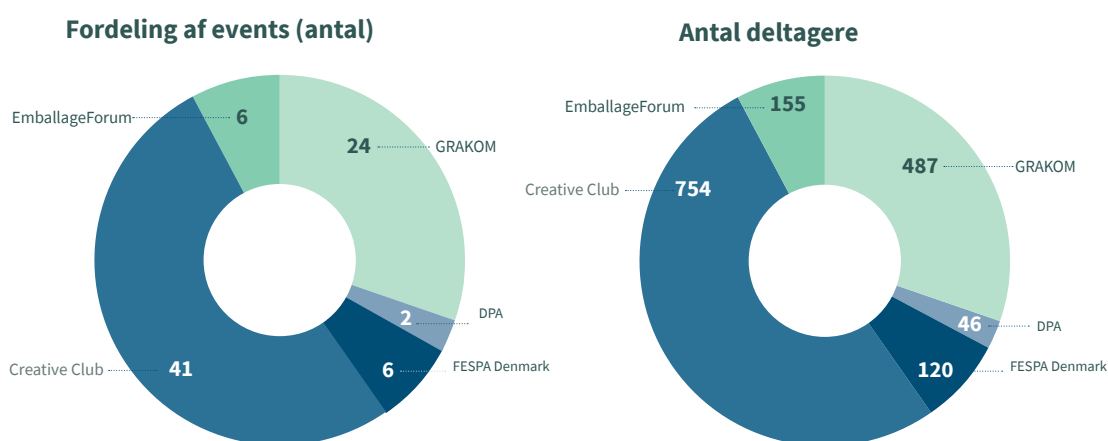
Årets konference havde temaet innovation og grønne løsninger. Den blev meget vel modtaget, og både bureauer og emballagevirksomheder deltog, og vi samlede 67 deltagere i Middelfart. Også i 2022 afholdes en emballagedag, den 29. september i Middelfart.

I kredsforeningsregi blev der afholdt 16 arrangementer med i alt 370 aktive deltagere – et enkelt møde – generalforsamling i GRAKOM ØSTdanmark har været afholdt som teams-møde, ellers har der været tale om fysiske møder.

For første gang i foreningens historie blev GRAKOMs generalforsamling afholdt online. Det samme gjorde sig gældende med DPAs generalforsamling.

Tilbagemeldinger fra medlemmerne

Alle GRAKOMs aktiviteter evalueres via NPS (Net Promoter Score), som er baseret på en evaluering af arrangementet. Generelt modtager GRAKOM fine evalueringer på de faglige webinarer og online kurser. Medlemmerne tager meget positivt imod, at det er muligt kun at bruge 45 minutter af sin dag på at blive klogere på et givent emne. Den gennemsnitlige NPS Score for alle GRAKOMs arrangementer i 2021 lå på 39, og 38 pct. af arrangementerne havde en score på over 50.

Udpluk af arrangementer afholdt i 2021:

- Emballagenetværk: FN's verdensmål i praksis
- Klimaberegning for storformat
- Optimering af bureauprocesser
- Webinar: Den virtuelle pitch
- Få en højere pris for bureauets arbejde
- Konference: Startup dagen
- Inspirationsmøde: Tryk med Ansvar
- Medlemstur: FESPA 2021
- Gamification
- Webinar: Den nye ferielov fra A-Z
- Regler & restriktioner for anvendelse af materialer til emballage
- Online-kursus: After Effects
- Bureaulederseminar
- Webinar: NDA – fortrolighedsaftaler
- Konference: Emballagedagen 2021
- Online-kursus: Work Smart i InDesign

GRAKOM introducerede i foråret sit nyeste tiltag ”EmballageForum” for virksomheder, der producerer, forhandler eller udvikler emballage. Flere og flere af GRAKOMs medlemmer med trykudstyr bevæger sig ind på emballageområdet, og derfor er der lavet et fagligt fællesskab for disse medlemmer. Samtidig er der flere emballagevirksomheder, der ikke er organiseret i dag og kan have behovet for et fagligt fællesskab. I alt er 81 virksomheder en del af EmballageForum.

I forvejen afholdt GRAKOM møder i netværket for emballagevirksomheder. Netværket er blevet en del af EmballageForum. Det er gjort gratis at deltage for medlemmer af GRAKOM og medlemmer af EmballageForum.

Formålet med at introducere EmballageForum er at etablere et netværk for alle, der har interesse i design, udvikling, produktion og salg af emballageprodukter. GRAKOM har samlet aktører inden for emballageområdet i et fagligt netværk, som danner rammerne om faglig udvikling, markeds- og ledelsesinspiration, trends og teknik samt ny lovgivning.

Netværksaktiviteterne tager alle udgangspunkt i emballagefaglige problemstillinger og sikrer, at deltagerne kommer i netværk med ligesindede, får faglig sparring og bliver klogere på markedet. Det sker i form af aktiviteter af høj faglig kvalitet, der afholdes i en kombination af online og fysiske events.

I forbindelse med påsken 2021 modtog virksomheder, der arbejder med emballage en påskehilsen fra GRAKOM. Efterfølgende blev der fulgt op med introduktionsmøder til konceptet. Det affødte stor interesse fra branchen.

I alt er der afholdt seks møder i EmballageForum med samlet 155 deltagere med Emballagedagen som flagskibet, der tiltrak 67 deltagere. Konferencen tiltrak hovedsageligt ikke-medlemmer heraf en del reklamebureauer, og temaet om innovation og grønne løsninger ramte lige ned i de udfordringer, emballageindustrien har.

Ud over netværksdelen får medlemmer af EmballageForum mulighed for at prøve GRAKOMs

juridiske og miljømæssige rådgivning, så de får et indblik i, hvad GRAKOM kan tilbyde på rådgivningssiden.

Det er meningen, at EmballageForum på sigt skal være en brancheforening i GRAKOM med egen bestyrelse.

Foto: Simone Henriksen, Skovdal Nordic

Emballagedagen 2021 havde temaet innovation og grønne løsninger

Temaer for møder i EmballageForum:

- FN's verdensmål i praksis
- Fokus på udvalgte kundekrav til miljø
- Miljøet og emballagen i samspil
- Regler og restriktioner for anvendelse af materialer til emballage
- Innovation og grønne løsninger
- Emballagens anvendelighed med og uden fødevarerkontakt

Kalenderen og øvrige aktiviteter kan ses på emballageforum.dk.

I 2021 gik Creative Club ind i sit tredje år. Og igen vækstede brancheforeningen med en stigning i medlemstallet på bureausiden med 5 pct. og på personlige medlemmer med 36 pct. Der repræsenteres således mere end

140 bureauer i Creative Club. Desuden er der flere bureauer, der vælger et netværksmedlemskab, så flere af deres medarbejdere kan deltage i de forskellige aktiviteter. Det personlige medlemskab udvides i 2022 med et bureauleder-medlemskab, der giver adgang til BureauTrends rapporten og en række målrettede aktiviteter til ledelsen.

Årets bestyrelsesseminar resulterede i, at målgruppen for foreningen blev mere skarpt formuleret, så den nu omfatter bureauer, der arbejder med branding, markedsføring og kommunikation. Visionen er at udvikle stærke danske bureauer og skabe branchens foretrukne netværk. Vi vil rykke, løfte og skærpe brancheforeningen gennem netværk, sparring og faglig kompetenceudvikling.

På aktivitetssiden har der været høj aktivitet med 41 afholdte arrangementer med i alt 754 deltagere. Det har været en blanding af webinarer, online kurser, konferencer og fysiske møder. Kurser afholdes udelukkende online, et koncept, bureauerne har taget rigtig godt imod, da de ikke skal afgive medarbejdere en hel dag, men kan nøjes med 3-4 timer og tilgå kurset fra arbejdspladsen. Det er også muligt at se tidligere afholdte webinarer, som medlem af Creative Club.

Startup-tilbuddet, som 10 bureauer benyttede sig af i 2021, blev udvidet med en startup konference og Creative Coffee Club. Det sidste er et tilbud om et mentorforløb, hvor erfarne bureau- og marketingfolk kan bistå nystartede bureauer med sparring over et seks måneders forløb. Der er tilknyttet 12 mentorer med vidt forskellig baggrund til Creative Club. Formålet med både startup-medlemskab og mentorordning er at bistå de nye bureauer med hjælp, så de forhåbentlig på sigt kan få en bæredygtig forretning.

Det stærke rådgivningstilbud, der findes i Creative Club via medlemskabet af GRAKOM på det juridiske område, bliver benyttet mere. Flere og flere får øjnene op for, at det er bedre at spørge en gang for meget, så man sikrer, at ens kampagner ikke kolliderer med lovgivningen.

Bureaubiz

Bureaubiz, som er branchens primære nyhedsmedie, har fået genetableret sig på den danske bureauscene efter GRAKOM overtog mediet fra Kforum i 2020. Der blev i 2021 fokuseret yderligere på at gøre indholdet relevant for både bureauere og deres medarbejdere. I 2022 skal der ske en yderligere integration mellem Creative Club og Bureaubiz. Creative Clubs medlemmer får 50 pct. rabat på jobannoncer på Bureaubiz.

I året der gik, udkom den samlede regnskabs- og trendanalyse for bureaubranchen for anden gang i et samarbejde mellem Bureaubiz og My Research. Rapporten blev vanen tro lanceret på det årlige bureaulederseminar, som i år havde temaer udsprunget af corona; om ledelse af fjernmedarbejdere og væksten i e-commerce. Rapporten er gratis for medlemmer af Creative Club.

Sign- og tekstil-markedet kom relativt godt igennem 2021, og der var en tilgang på 11 nye medlemmer, så der i alt er 123 medlemmer af brancheforeningen FESPA Denmark. Et af fokuspunkterne for FESPA Denmark har været arbejdet mod at gøre denne del af branchen mere bæredygtig. I modsætning til den traditionelle trykbranche, hvor der findes flere officielle miljømærker og en klimaberegner, ClimateCalc, der kan beregne CO2 forbrug på en konkret tryksag, så mangler der viden på dette område. Genanvendelse af overskudsmaterialer er også en udfordring, da det ofte er uklart, hvad det enkelte produkt indeholder af substrater.

Der er i 2021 indgået en aftale med Stena Recycling om indsamling af hård plast. Via diverse støtteordninger blev der startet en række miljøprojekter op blandt medlemmerne. På to møder i november blev resultatet af disse projekter præsenteret, og den nye plastafteale blev også introduceret. Et besøg på Stena Recycling gav deltagerne syn for, hvordan den indsamlede plast bearbejdes.

FESPA konkurrencen "DM i wrapping" som FESPA Denmark står bag, og som giver adgang til World

FESPA konkurrencen "DM i wrapping"

Wrap Masters, blev aflyst to gange. Først i januar og sidenhen i september, hvor den skulle være afholdt på Sign & Print messen, som også blev aflyst. Den bliver til gengæld afholdt i april 2022 hos Audi i Fredericia, som en åben konkurrence, hvor vinderen får en tur til FESPA i Berlin og adgang til hovedkonkurrencen.

Efter flere aflysninger lykkedes det at afholde FESPA i Amsterdam. Der deltog 16 medlemmer i medlemsturen og 24 til receptionen på Club FESPA i oktober.

Der blev meldt to nye medlemmer ind i Danish Promotion Association (DPA), så foreningen nu udgør 33 medlemsvirksomheder. For første gang i foreningens historie blev generalforsamlingen afholdt online.

I 2021 blev der afholdt to møder med i alt 46 deltagere. Derudover blev DPA's medlemmer også tilgodeset i de to GRAKOM møder, hvor GRAKOMs brancheanalyse blev præsenteret.

MyVendo-messen blev afholdt i maj, som en af de første efter genåbningen. DPA deltog med kaffevogn og serverede kaffe og chokolade til udstillerne. Desuden benyttede vi lejligheden og messen til at uddele spørgeskemaer og indsamle data, som danner basis for den trendanalyse, som blev præsenteret senere på året.

Reception på Club FESPA

Ved udgangen af året blev der gennemført en tilfredshedsundersøgelse blandt DPA's medlemmer, og den viste, at fusionen med GRAKOM var det rigtige. Der er stor tilfredshed med den rådgivning, der nu er omfattet af medlemskabet. Også miljøaftalen med GRAKOM har vundet indpas, da mere end 80 pct. af distributørmedlemmerne benytter denne. Den giver adgang til udarbejdelse af complianceaftaler for reklameartikler.

Miljø og bæredygtighed fylder meget hos leverandører og distributører af reklameartikler, og i DPA arbejdes der mod at udvikle et værktøj, der kan kvalificere brugen af mærker i branchen og kan beregne klimaaftryk på specifikke produkter.

For medlemmerne har det stor vægt at være en del af en brancheforening, der taler branchens sag, fx problemstillingen om blankmediaefgift. Det opfattes som et kvalitetsstempel at være med i DPA i forhold til ens kunder, og DPA kan være med til at skabe et sted, hvor nye virksomheder får en indføring i, hvilke branchestandarder, branchen benytter. Det opfattes, at branchen kan have et imageproblem, hvor et branchefællesskab og -medlemskab kan være med til adressere dette.

86%

vil anbefale medlemskab af DPA til andre

86%

er tilfredse eller meget tilfredse med medlemskabet af DPA/GRAKOM

DPA med kaffevogn på MyVendo-messen

Analyser og statistik i 2021

GRAKOM udgiver løbende analyser om GRAKOMs medlemmer, deres markeder og sætter fokus på aktuelle tendenser.

I 2021 var kommunikationsindustrien fortsat påvirket af corona-epidemien. Flere af GRAKOMs analyser har derfor omhandlet GRAKOM medlemmernes økonomiske udfordringer, som følge af udbruddet af epidemien. Undersøgelserne har blandt sat fokus på:

- Hvordan medlemsvirksomhedernes omsætning har været påvirket af corona-epidemien.
- Hvordan medlemsvirksomhedernes efterspørgsel har været påvirket af corona-epidemien.
- Hvor meget medlemsvirksomheder har gjort brug af hjælpepakker.

Et andet emne, der er meget oppe i tiden, er miljø, klima og den grønne omstilling. Her har GRAKOM blandt andet set på:

- Danskernes præferencer for miljø- og klimavenlig emballage.
- Kommunernes genanvendelse af plastemballage.
- Om GRAKOMs medlemsvirksomheders kunder stiller miljø- og klimakrav.

GRAKOM har derudover også lavet analyser om:

- Effekterne af trykt markedsføring.
- Folkeskoleelever lærer bedst på papir.
- Sygefravær i GRAKOMs medlemsvirksomheder.

Endeligt har der også været fokus på kommunikationsindustriens forventninger til efterspørgslen på produkter og ydelser.

Rapporter og statistikker

GRAKOMs brancheanalyse

GRAKOM udgiver årligt rapporten "GRAKOMs brancheanalyse", som er gratis for GRAKOMs medlemmer og udkommer med GRAKOMs medlemsmagasin.

Rapporten sætter fokus på regnskabsudviklingen i:

- Trykkerier
- Sign- og tekstilvirksomheder
- Emballage- og labelvirksomheder
- Distributører af reklame- og gaveartikler

Derudover sætter rapporten fokus på medlemsvirksomhedernes forventninger til de fremadrettede tendenser.

BureauTrends

GRAKOM udgiver rapporten BureauTrends. Rapporten indeholder:

CMO trendanalysen:

Over 120 besvarelser fra CMO'er, som viser, hvordan annoncørerne disponerer deres marketingbudgetter.

Nøgletalsanalysen:

Nøgletal for mere end 300 bureauer.

Bureauemedlemmer i Creative Club har mulighed for at modtage et gratis eksemplar af BureauTrends på inspirationsmøderne, der afholdes i forbindelse med den årlige udgivelse af rapporten.

GRAKOMs ugelønsstatistik for grafiske arbejdere

Ugelønsstatistikken viser ugelønnen og lønudviklingen for medarbejdere under den grafiske overenskomst samt digitalprint - og serigrafoverenskomsten.

Statistikken udkommer hvert kvartal og er gratis for GRAKOMs medlemmer.

Netstat

Medlemsvirksomheder i GRAKOM Arbejdsgivere har mulighed for at benytte sig af Dansk Arbejdsgiverforenings onlinestatistik Netstat, der bygger på data for DA-fællesskabet. I Netstat er det muligt at se detaljerede oplysninger om:

- **Lønninger**
- **Fraværsstatistik**
- **Arbejdsulykker**

Derudover giver Netstat mulighed for, at medlemmer af GRAKOM Arbejdsgivere kan benchmarkere deres egne tal for lønniveau, fravær og arbejdsulykker med markedet.

Evolution of the European graphic industry

Hvert år udgiver Intergraf publikationen "Evolution of the European graphic industry", der indeholder langt over 150 sider med nøgletal for den grafiske branche i hele Europa samt en europæisk prognose for udviklingen i omsætningen af tryksager og emballagetryk.

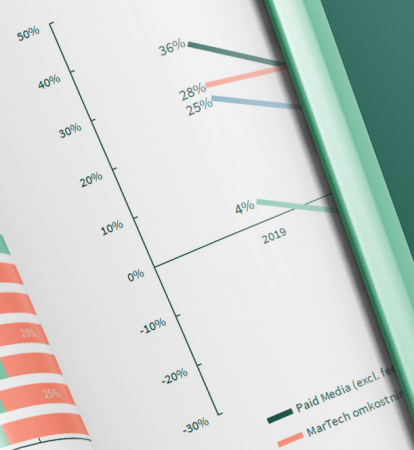
Rapporten er gratis for GRAKOMs medlemmer.

15%
13%
11%
8%
13%
14%
9%
8%
10%
7%
4%
2%
8%
4%
5%
3%

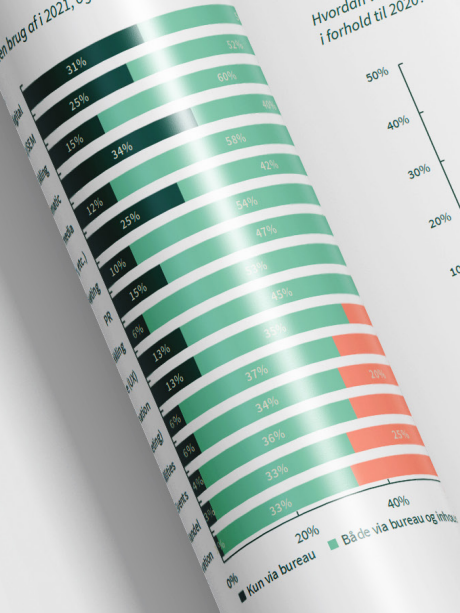
Hvordan fordeler virksomhedens samlede marketingbudget for 2021 sig på følgende overordnede marketingposter?

Hvordan vil virksomhedens marketingforhold til 2020? - Nettscore (stige-fald)

Hvordan bruges afi 2021, og hvem leverer ydelse?

Nøgletalsanalysen, CMO trendanalysen og Bureaudirektør trendanalysen 2021

Optimistiske bureaudirektører

Bureaudirektør trendanalysen
Oven på et turbulent 2020 er der stor optimisme at spore hos bureaudirektørerne. Det viser den årlige Bureaudirektør trendanalyse.

Marketingbudgetterne står til vækst

CMO trendanalysen
Annoncørerne kommer til at bruge mere på markedsføring i år. Men væksten er beskednen når man sætter den i forhold til sidste års negative tal og at samfundsøkonomien går godt.

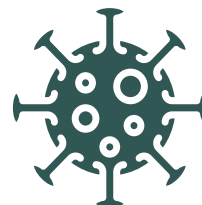
Sådan gik det bureauerne i 2020

For bureaubranchen samlet landede 2020 bedre end frygtet. Det blev til et samlet fald på 0,9 pct. Men der var store forskelle, og for første gang i mange år måtte mediabureauerne opleve, at de klarede sig dårligere end reklamebureauerne.

Se, hvem der blev årets mest prisvindende bureau

SIKKERT GENNEM CORONAKRISEN

Markedet i 2021

Da 2021 begyndte, befandt Danmark sig i den anden større nedlukning af landet. Nedlukningen var omfangsrig og varede et godt stykke tid ind i foråret. Da samfundet igen begyndte at åbne, var der fortsat mange restriktioner. Det begrænsede efterspørgslen på mange af kommunikationsindustriens produkter og ydelser.

Ligesom under nedlukningen i foråret 2020, ramte nedlukningen GRAKOMs medlemmer meget forskelligt. I lighed med under den første nedlukning, var det særligt de mindre virksomheder samt virksomheder, hvor produkterne er afhængige af, at folk kan mødes, som var hårdest ramt på omsætningen.

Blandt GRAKOMs medlemsvirksomheder blev der igen gjort brug af statens hjælpepakker. Omfanget var dog lavere under den anden nedlukning sammenlignet med den første nedlukning. Generelt havde den anden nedlukning ikke den samme effekt på økonomien, som den første.

Ved indgangen til 2021 havde GRAKOMs medlemmer ikke positive forventninger til det kommende år. På tværs af de brancher, GRAKOMs medlemmer repræsenterer, var forventningen, at omsætningen i 2022 ville blive 10 pct. lavere end i 2019 – det seneste hele år inden corona-epidemien brød ud. Det ville dog fortsat være en lille fremgang i forhold til 2020, hvor omsætningen var hele 13 pct. lavere end i 2019.

Mod efteråret kom der dog igen gang i efterspørgslen på mange af GRAKOMs medlemsvirksomheders produkter og ydelser. Nedlukninger har dog ikke været den eneste konsekvens af corona-epidemien. Efterhånden som aktiviteten steg i det danske samfund og resten af verden, steg efterspørgslen også på råvarer. Det førte til stigende priser og efterfølgende knaphed. Oven i det steg transportomkostninger og energipriser også. På papirmarkedet gik man fra højere priser til, om det overhovedet var muligt at skaffe de mængder papir, man skulle bruge.

For GRAKOMs medlemmer endte 2021 dog bedre end forventet. Således endte omsætningen omkring 5 pct. under niveauet fra før epidemien brød ud, og dermed betydeligt bedre end forudsagt. Meget tyder på, at 2022 bliver året, hvor kommunikationsindustrien lægger epidemien bag sig. I 2022 er det forventningen blandt GRAKOMs medlemmer, at omsætningen bliver 3 pct. højere end den var i 2019.

Medlemsrådgivningen

I 2021 har coronarelaterede spørgsmål fyldt meget i medlemsrådgivningen fra juridisk afdeling.

Ved indgangen til året kunne virksomhederne benytte sig af lønkompensationsordningen. Ordningen blev forlænget ad flere omgange og ophørte 30. juni 2021. Ved udgangen af året blev lønkompensationsordningen genindført, således at den gjaldt fra den 9. december 2021. Lønkompensationsordningen fortsatte ind i 2022.

Lønkompensationsordningerne baserede sig primært på den kendte ordning fra foråret/sommeren 2020, men der har været indført en række mindre ændringer eller specialregler i forhold dertil.

Det er GRAKOMs vurdering, at en del af medlemsvirksomhederne har benyttet lønkompensationsordningen i 2021.

Slutafregningen for den første lønkompensationsperiode i 2020 afstedkom mange spørgsmål.

Virksomhederne har kunnet anvende den midlertidige ordning med arbejdsfordeling i hele 2021. Det er GRAKOMs vurdering, at kun en mindre del af medlemsvirksomhederne har benyttet ordningen.

I slutningen af året, hvor smittetrykket igen steg, blev der taget en række tiltag for at holde hånden under arbejdsmarkedet. Dels blev der indgået en trepartsaftale, som gav virksomhederne mulighed

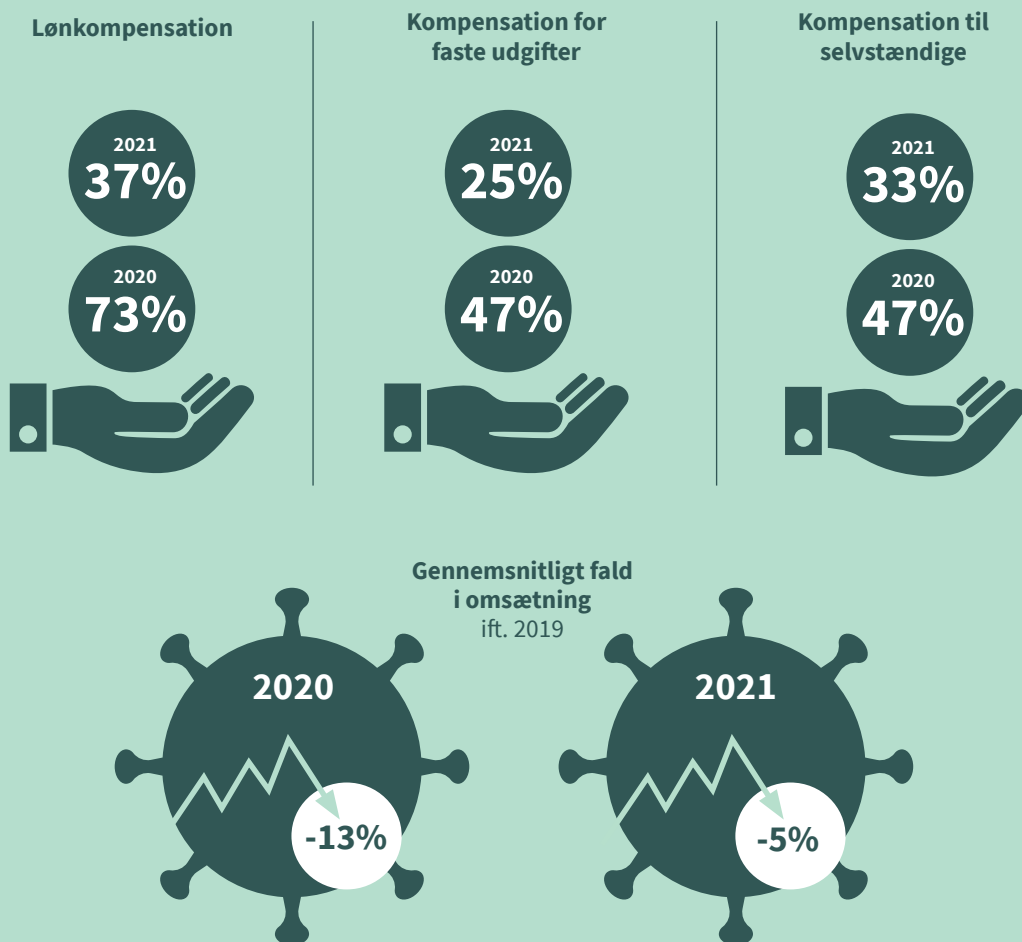
for at kræve, at de ansatte lod sig teste, og at de viste et gyldigt coronapas, og dels blev der indgået en trepartsaftale, der suspenderede arbejdsgiverperioden og gav medarbejdere med covid-19-ramte børn mulighed for at få barselsdagpenge. Begge aftaler blev fulgt op af lovgivning.

Udover rådgivning om arbejdsfordeling, lønkom-pensationsordningen og de løbende ændringer deraf samt andre coronarelaterede love, har juridisk afdeling besvaret en lang række ansættelsesretlige og sikkerhedsmæssige spørgsmål med relation til

coronasituationen. GRAKOM har bl.a. rådgivet vedr. sygdom, tests, vaccination, myndighedernes vejledninger/anbefalinger, ferie, udlandsrejser, isolation, elevforhold, udsatte medarbejdere og sikkerhed for medarbejdere/kunder.

GRAKOM har løbende holdt hjemmesiden opdateret med information om coronarelaterede forhold, lige-som der løbende har været udsendt nyheder om rele-vante forhold/ændringer. Coronarelaterede forhold har også været inddraget på vores forskellige webinarer.

Andel af GRAKOMs medlemsvirksomheder, som gjorde brug af hjælpepakker i foråret 2021 sammenlignet med 2020

*Kilde: Medlemsundersøgelse

ANSVAR & INDFLYDELSE

GRAKOM er erhvervsorganisation og repræsentant for 5-600 virksomheder i den danske kommunikationsindustri. Organisationens formål er at sikre medlemmerne optimale udviklingsmuligheder og rammebetingelser. Det indebærer, at GRAKOM varetager virksomhedernes interesser og sikrer dem indflydelse på deres egne samfundsmæssige og politiske rammebetingelser.

Med indflydelse følger ansvar. En forudsætning for at få indflydelse er, at man tager samfundsansvar samt ansvar for det aftryk, man selv sætter overfor både samfund, mennesker, miljø og klima.

Her har GRAKOM en særlig rolle som en medlemsorganisation, idet organisationen udover sin egen indsats kan facilitere hele kommunikationsindustriens indsats, så den samlede indsats bliver meget større end, hvis det bare omhandlede GRAKOMs egen indsats. Som medlemsorganisation løfter vi sammen med medlemmerne ansvaret.

GRAKOM skal således både varetage medlemmernes samfundsmæssige interesser, men også bidrage til at sikre, at GRAKOMs medlemmer løfter deres ansvar.

Global Compact og verdensmålene

GRAKOM tilsluttede sig i 2020 FN's Global Compact, og forpligtede sig dermed til at arbejde for Global Compacts ti principper om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupsion.

I 2021 udgav GRAKOM sin første COP (Communication on Progress) og dermed årlige rapportering på efterlevelsen af Global Compacts ti principper. Her forpligtede GRAKOM sig samtidig til at skifte status fra COP Active til COP Advanced og integrere COP'en i GRAKOMs årsrapport, så samtlige medlemmer årligt får en indsigt i GRAKOMs indsats.

GRAKOMs forpligtelser handler først og fremmest om at understøtte medlemsvirksomhedernes arbejde med ansvarlighed. I arbejdet med ansvarlighed på kommunikationsindustriens og egne vegne er efterlevelsen af de ti principper grundstenen.

FN's Verdensmål

FN Global Compacts principper for ansvarlighed

Menneskerettigheder

Princip 1:

Virksomheder bør støtte og respektere beskyttelsen af internationale proklamerede menneskerettigheder inden for virksomhedens indflydelseområde, og

Princip 2:

sikre at de ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne

Arbejdstagerrettigheder

Princip 3:

Virksomheder bør opretholde frihed til organisering og anerkende arbejdstageres ret til kollektive forhandlinger, og

Princip 4:

støtte udryddelse af alle former for tvangsarbejde, og

Princip 5:

støtte afskaffelse af børnearbejde, og

Princip 6:

eliminere diskrimination i arbejds- og ansættelsesforhold

Miljø

Princip 7:

Virksomheder bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer, og

Princip 8:

tage initiativer til at fremme større miljømæssig ansvarlighed, og

Princip 9:

tilskynde udvikling og udbredelse af miljøvenlige teknologier

Antikorrupsion

Princip 10:

Virksomheder bør modarbejde alle former for korrupsion, herunder afpresning og bestikkelse

Miljø- og klimapolitik

Regeringens plan for cirkulær økonomi

Miljø- og klimaområdet er et af de steder, hvor GRAKOM kan bidrage og historisk set har bidraget til at gøre en stor forskel. Den danske kommunikationsindustri er verdens grønneste, og i GRAKOM har vi en klar målsætning om, at den danske kommunikationsindustri forbliver verdens grønneste. Derfor arbejder vi på at skabe de bedste rammevilkår for omstillingen til en yderligere miljø- og klimavenlig produktion.

I februar kom GRAKOM med input til regeringens handlingsplan for en cirkulær økonomi.

Budskaberne var klare:

- Forbrugere skal have bedre forudsætninger for at kunne træffe de grønneste valg
- Der skal være sammenhæng mellem produktdesign og genanvendelsesmuligheder
- Der er behov for mere forskning i grønne alternativer
- Den offentlige sektor skal tage et større ansvar

Revision af EU's emballagedirektiv

Ved udgangen af 2020 offentliggjorde EU-Kommissionen et udkast til revisionen af det eksisterende emballagedirektiv. Direktivet forpligter EU's medlemslande til at sikre genanvendelse af emballageaffald på tværs af medlemslandene og materialetyper for at minimere emballagens miljø- og klimapåvirkning.

Emballage har til formål at beskytte og informere om varen, den emballerer. Ren fokus på emballagens miljø- og klimaegenskaber sker ofte på bekostning af emballagens funktion og betyder en ringere beskyttelse af varen. Resultatet bliver, at emballagens reducerede miljøbelastning klart overgås af den miljøbelastning, der kommer af, at der skal produceres flere varer, når flere varer går i stykker.

GRAKOM arbejder for, at EU's reviderede emballagedirektiv ud over emballagens miljøpåvirkning også tager hensyn til beskyttelsen af varen, så den samlede miljø- og klimabelastning fra varer og emballage minimeres.

Derfor arbejder GRAKOM for, at:

- offentlige organisationer forpligtes til en grøn indkøbsstrategi
- emballage kan miljømærkes, så forbrugerne kan vælge de grønne alternativer
- designguides hjælper til at sikre, at emballage designes til genanvendelse af materialer
- genanvendelse af emballage efter endt brug skal undersøges
- affaldsstatistikker kan skabe et reelt overblik over genanvendelsespotentialer af affaldsfraktioner, fx plastik eller papir
- affaldsfraktionerne holdes rene, så genvindingsvirksomheder nemmere kan standardisere genanvendelse og dermed mindske omkostningerne
- holde et specifikt fokus på at skabe bedre genanvendelsesmuligheder for fødevareremballage
- sikre at forbrugerne bliver klogere omkring nuancerne i debatten, så de bedst muligt kan træffe de mest holdbare langsigtede løsninger

GRAKOMs emballagepolitik

GRAKOM lancerede i efteråret 2021 en emballagepolitik ”10 skridt mod grønnere emballage” med ti konkrete forslag til, hvordan både producenterne og det offentlige grønne omstilling på emballageområdet kan hjælpes på vej, og forbrugernes ønske om mere miljø- og klimarigtig emballage kan understøttes.

På producentsiden omhandler dette at skabe de rette rammevilkår og sørge for mere viden.

På efterspørgselssiden omhandler det at flytte forbrugernes og det offentlige efterspørgsel over til emballage med en lavere miljøbelastning.

Svanemærket emballage

GRAKOM deltog på Nordisk Råds miljøudvalg i starten af september 2021 med et budskab om, at der bør udvikles et kriterie for miljømærkeordningen ”Svanen”, der skal gælde for emballage generelt og ikke kun for engangsemballager til fødevarer, som det er tilfældet i dag.

Svanemærket stiller nogle af de skrappeste miljøkrav til et produkts miljøbelastning – herunder genanvendelsesmuligheder for emballagen. I dag optræder der kun sporadisk krav til emballager i en række forskellige andre produktkriterier. GRAKOM har derfor foreslået, at der udarbejdes et selvstændigt kriterie for produktet ”emballage”, som kan tages i anvendelse for

Emballagepolitikken skal bruges i GRAKOMs fremtidige interessevaretagelse, hvor det er vigtigt, at politikere og embedsmænd både kender til udfordringerne med at producere mere miljø- og klimarigtig emballage, og hvordan rammerne kan forbedres. GRAKOM vil arbejde på at udbrede GRAKOMs emballagepolitik til politikere og embedsværk det kommende år.

al emballage. Uagtet om dette anvendes i forbindelse med produkter, der ikke er svanemærket.

Det kan bidrage væsentligt til forbrugernes mulighed for at se, om producenter prioriterer miljø- og klimarigtig emballage og dermed også bidrage til at indfri målet om mere bæredygtig emballage.

Danmarks officielle miljømærke Svanemærket er dannet i regi af Nordisk Ministerråd og administreres i dag af Miljømærkning Danmark sammen med Miljømærkenævnet, der bl.a. gennemgår ansøgninger og tildelinger af mærket.

Producentansvar

I 2025 træder en EU-lov om producentansvar på emballage i kraft. Fremover vil emballageproducenter blive ansvarlige for emballagens efterfølgende genanvendelsesmuligheder, eller at emballageaffaldet indsamles, sorteres og genanvendes. Samtidig stilles producenterne økonomisk til ansvar for at håndtere emballageprodukterne efter brug.

GRAKOM bidrog i starten af 2021 med hørings svar på vegne af emballageproducenterne til Miljøministeriets arbejde med en handlingsplan for cirkulær økonomi. Her bakkede GRAKOM op om initiativer, der sikrer, at alle der har og kan tage et ansvar for miljø og klima, får og påtager sig et ansvar.

For emballageprodukter er det dog ikke helt entydigt, hvor producentansvaret for miljø- og klimaftrykket bør placeres, eftersom de fleste emballageprodukter ordreproduceres med udgangspunkt i ordregivers specifikke ønsker til funktionalitet og udseende. Derfor kan der være tale om et ”delt producentansvar”, når et emballageprodukt bliver

afgiftspålagt, for efterfølgende at blive leveret til en kunde, der bringer produktet på markedet.

Derfor arbejder GRAKOM for, at der iværksættes et tværgående samarbejde mellem myndigheder, industri og forbrugere med henblik på at udvikle en model for delt producentansvar.

Grøn bogproduktion

Bøger produceres i hele verden. Imidlertid er der markant forskel på, hvor store hensyn der tages til miljø og klima afhængigt af, hvor bøgerne produceres. Særligt uden for EU kan der være meget få miljø- og klimakrav – grænsende til ingen. Det gælder også arbejdstagerrettigheder og krav til sporbarhed af det papir, der er brugt til bøgerne. Manglende sporbarhed betyder, at der mangler en garanti for, at papiret ikke kommer fra ulovlig skovhugst med både klimapåvirkninger og skader på biodiversiteten til følge.

GRAKOM har bistået Danske Forlag med viden om, hvilke krav man kan stille til trykkerier, så danske forlags bogproduktion bliver mere bæredygtig. Dette omfatter viden om klima, miljø- og sporbarhedsmærker, men også oplysning om Grafisk CSR-kodeks, der favner alle FN Global Compacts ti principper.

GRAKOMs bidrag har medvirket til, at Danske Forlag har udgivet rapporten 'Towards Environmentally Conscious Publishing', som kortlægger branchens værdikæde og kommer med ti anbefalinger til grøn omstilling af bogbranchen. Rapporten udbreder ikke mindst viden til danske forlag om miljøpåvirkningerne i bogproduktionen og kortlægger eksisterende og fremtidige muligheder for at realisere en endnu mere bæredygtig bogbranche.

De ti anbefalinger fra rapporten er i 2021 blevet konkretiseret i 'Guide til valg af et grønnere trykkeri og grønt samarbejde'. Guiden er inddelt i to områder. Det første indeholder en række punkter, der er relevante i valget af trykkeri, og det andet indeholder punkter, der kan indgå i det løbende samarbejde mellem forlag og trykkeri om at fremme den grønne omstilling. For trykkerier kan de ti anbefalinger læses som de relevante ESG-forhold, der bør kunne rapporteres på.

Nogle af de vigtigste punkter, der nævnes i første del af guiden, er det nordiske miljømærke Svanen, EU's miljømærke Blomsten, FSC/PEFC-certificeringerne og trykkeriets muligheder for at kunne levere et veldokumenteret klimaregnskab, som kan danne grundlag for et samarbejde om reduktion af klimabelastningen mellem forlag og trykkeri.

Guidens anden del er udformet som et værktøj til dialog med trykkeriet. Her fokuseres der på trykkeriets evne til at levere data og på forlagets eget miljø- og klimarbejde. Fx trykkeriets mulighed for at levere klimaoplysninger på papirkvaliteter samtidig med, at disse leveres med sporbarhedsmærkerne FSC- eller PEFC.

I 2021 har GRAKOM indgået en aftale, der giver Danske Forlags medlemmer mulighed for at købe miljørådgivning fra GRAKOMs miljøspecialister til GRAKOMs medlemspris. Dermed styrkes forlagenes muligheder for mere miljø- og klimarigtig bogproduktion.

I 2022 vil GRAKOM fortsætte samarbejdet med Danske Forlag, hvor der skal arbejdes på at lave en klimastandard for forlagene. Derudover vil GRAKOM og Danske Forlag arbejde for, at standarderne udbredes til den europæiske forlæggerforening – Federation of European Publishers.

Grønne offentlige indkøb

Miljø

Regeringen fremlagde den 29. oktober 2020 strategien 'Grønne indkøb for en grøn fremtid'. Med strategien har regeringen til hensigt at gøre det offentlige indkøb mere miljø- og klimavenligt og bidrage til at realisere målsætningen om en reduktion på 70 pct. i Danmarks udledning af drivhusgasser i 2030. Det offentlige indkøb har hvert år et klimaaftryk på ca. 12 mio. ton CO₂, hvoraf 4 mio. ton udledes i Danmark.

I 2021 har GRAKOM holdt møde med Økonomistyrelsen, der står bag statens indkøb, om hvilke krav, det offentlige kan stille til miljø og klima, når det offentlige bestiller grafiske produkter og ydelser. Her har GRAKOM opfordret det offentlige til at stille restriktive krav til både miljømærker og klimaberegninger på grafiske produkter. I 2022 vil GRAKOM fortsat stille sin viden til rådighed, hvis der er behov.

Guide til reduktion af tryksagers klimaaftryk

Miljø

Flere og flere kunder efterspørger såkaldte klimaneutrale tryksager og emballager. Ofte uden at efterspørge en forudgående reduktion af energiforbrug og CO₂-udledning af produktet. GRAKOM vurderer, at der er et behov for at rådgive markedsdeltagerne om en nedbringelse af produkternes klimaaftryk i selve produktionen. Klimakompensation uden forudgående reduktion af CO₂-fodafttrykket mindsker virksomhedernes incitament til at arbejde med energi- og CO₂-effektivitet. Som resultat vil det føre til et højere forbrug af energi, uanset energikilden og unødvendig brug af klimakreditter til kompensation for energiforbrug og CO₂-emission.

GRAKOM har derfor sat sig i spidsen for udarbejdelse af en ny fælles europæisk standard, der skal hjælpe grafiske virksomheder og deres kunder til at prioritere og reducere CO₂-emissioner relateret til trykte produkter på den mest effektive måde.

Dette arbejde baserer sig på de principper, der er beskrevet i Intergraf Recommendation Standard, som fortsat er den eneste standard i verden, der definerer specifikke grænser for CO₂-beregninger af trykkerier og trykte produkter. Intergraf-standardens peger på 13 parametre, der skal indgå i CO₂-beregningen til at dække mindst 95 pct. af emissionen inden for det definerede anvendelsesområde. Intergraf-standardens opdeler de 13 parametre i Scope 1, 2 og 3 i henhold til definitionerne i The Green House Gas protokollen (GHG). Intergraf-standardens kategoriserer desuden

de 13 parametre i relation til henholdsvis trykkeriet og produktet.

Disse to kategorier i Intergraf-standardens er tæt forbundet med forskellige anvendelsesområder i GHG:

Parametre, der er relevante for trykkeriet

De vigtigste stedrelevante parametre i Intergraf-standardens er relateret til forbruget af købt energi og forbrænding af brændstoffer i trykkeriet, der defineres som scope 1- og scope 2-emissioner i drivhusgasprotokollen. De samlede emissioner fra anvendelsesområde 1 og 2 udgør normalt 10-20 pct. af det trykte produkts samlede CO₂-udledning.

Parametre, der er relevante for produktets design

De vigtigste produktrelevante parametre i Intergraf-standardens er relateret til produktion og transport af substratet i det trykte produkt, der defineres som scope 3-emissioner i drivhusgasprotokollen. De samlede emissioner fra anvendelsesområde 3 udgør normalt 80-90 pct. af den samlede CO₂-udledning af et trykt produkt.

Endvidere vil guiden beskrive rækkefølge og aktiviteter i forløbet hen imod det mest optimale klimaaftryk for produktet. Disse er reduktionsmål og handlingsplaner, brug af energi fra vedvarende energikilder og kompensation af det resterende klimaaftryk.

Mediepolitik

Regeringen og Kulturministeren har lanceret et udspil til en ny medieaftale. Udspillet har blandt andet fokus på lokale og regionale medier, mediernes demokratiske rolle og øget kontrol med techgiganter.

GRAKOM vil arbejde for fair og lige vilkår for danske medier i en ny medieaftale. GRAKOM mener, at lige konkurrencevilkår på medieområdet er et grundelement for den frie og lige adgang til kvalificeret journalistik. Derfor har GRAKOM de senere år løbende ført en dialog med Folketingets medieordførere, på tværs af det politiske spektrum. Derudover har GRAKOM allieret sig med andre organisationer på medieområdet.

Rådet for den Europæiske Union nåede i december 2021 til enighed om at ajourføre EU's regler for moms. Ajourføringen betyder, at der i Danmark ikke er nogle hindringer for at udbrede digital nulmoms til samtlige danske digitale medier.

Det er ved at være sidste udkald for mange lokal- og ugeaviser. Hvis der ikke gøres noget, lukker de små nyhedsredaktioner rodfæstet i lokalområderne, der skriver om kommunalpolitik, foreningsliv og begivenheder, og dermed er essentielle i lokalsamfundene og nærdemokratiet.

Derfor vil GRAKOM også arbejde for at gøre rammevilkår bedre for lokal- og ugeaviser med særlig fokus på, at de mindste aviser ikke glemmes i den kommende pulje til lokalaviser og samtidigt arbejde for, at vilkårene for distribution ikke forværres.

Reklamer ja tak

SF fremsatte i starten af marts 2021 et beslutningsforslag om indførelse af en ”ja tak”-ordning til husstandsomdelte tilbudsaviser. Forslaget ville betyde, at kun borgere, der aktivt tilkendegiver, at de ønsker at modtage reklametryksager, ville modtage husstandsomdelte tilbudsaviser i deres postkasse. Forslaget blev ikke vedtaget før folketingsåret udløb og er efterfølgende ikke blevet genfremsat i det nye folketingsår.

GRAKOM har arbejdet for at bevare den nuværende ordning ”nej tak” til reklamer, som er særdeles velfungerende i Danmark. GRAKOM har også advaret Folketingets partier mod konsekvenserne af forslaget, som blandt andet resulterer i, at distributionsomkostninger vil stige, så meget, at lokal- og

ugeaviser flere steder i landet ikke vil kunne løbe rundt. Samtidig vil en ”ja tak”-ordning have negative konsekvenser for lokalt handelsliv og koste adskillige unge fritidsjobberes arbejde, mens klima- og miljøeffekter af en ny ordning i bedste fald er tvivlsomme.

SF's forslag byggede på en række forkerte antagelser om branchen og den samlede klima- og miljøbelastning af tryksager. Ifølge forslaget koster de husstandsomdelte tilbudsaviser hvert år samfundet 200.000 ton CO₂. Reelt udgjorde CO₂-udledningen i 2020 kun en tredjedel af det postulerede i lovforslaget.

GRAKOM lancerede i 2020 verdens strengeste miljøstandard for tilbudsaviser. Her garanterer GRAKOM, at mindst 90 pct. af danskproducerede tilbudsaviser klimaberegnes med ClimateCalc, produceres på svanemærkede trykkerier og på FSC- eller PEFC-mærket papir.

Postaftale

Regeringen indgik i maj 2021 aftale om en forlængelse af aftalen med PostNord om varetagelse af befordringspligten, hvor det eksisterende serviceniveau fortsættes indtil 2023. Befordringspligten er en nødvendighed for de mange af GRAKOMs medlemsvirksomheder, der producerer magasiner, medlemsblade, dagblade og andet erhvervspost. Den danske grafiske branche er afhængig af, at PostNord kan nå alle hjørner af landet.

Den midlertidige aftale betyder samtidig, at Folketinget forpligter sig selv til at finde en langsigtet løsning inden udgangen af 2022. Forhandlingerne om en ny postaftale er samtidig afhængig af udfaldet af en undersøgelse af kompensationsforholdene, der foretages af EU-kommissionen.

GRAKOM vil arbejde for, at Folketinget orienterer sig mod at sikre en langtidsholdbar løsning for PostNord, når aftalen udløber 31. december 2022, så kommunikationsindustrien fortsat kan være sikre på, at magasiner og anden erhvervspost når ud til danskerne, uanset hvor de bor.

Foto: iStock

Blankmedieordning

I starten af 2021 indgik regeringen sammen med en aftale med SF, Radikale Venstre, Enhedslisten og Fri Grønne en aftale om en modernisering af den såkaldte blankmedieordning, og den 21. december 2021 blev den nye og moderniserede blankmedieordning vedtaget i Folketinget. Ordningen har til formål at kompensere rettighedshavere til blandt andet musik og film for den lovlige privatkopiering, danskerne foretager.

I 2017 anbefalede det såkaldte Blankmedieudvalg en kompensation på 44 mio. kr. for den lovlige privatkopiering. Blankmedieudvalget var nedsat som et uvildigt udvalg og havde til opgave at vurdere, hvilke blanke lagringsmedier, der skulle omfattes af blankmedieordningen, samt hvilket niveau kompensationen til rettighedshaverne skulle ligge på. Aftaleparterne mente, at kompensationen skulle være højere og satte den til 93 mio. kr.

Den nye blankmedieordning omfatter langt flere lagringsmedier end den tidligere ordning, som primært omfattede blanke cd'er, dvd'er og usb-stik. Den moderniserede ordning omfatter også lagringsmedier som hardiske, smartphones, computere og tablets. Ordningen omfatter kun lagringsmedier brugt til privat brug og ikke til erhvervsmæssigt brug.

Konkret betyder den nye ordning, at afgiften på usb-stik falder fra 5,93 kr. i 2021 til 4,00 kr. i 2022 for

usb-stik på 128 GB og derunder. For usb-stik over 128 GB stiger afgiften til 16 kr. Hvis usb-stik sælges til erhvervsmæssigt brug, skal der ikke betales blankmedieafgift.

GRAKOM har sammen med DI, Dansk Erhverv, IT-branchen og Consumer Electronics arbejdet for, at politikerne fulgte Blankmedieudvalgets anbefalinger fra 2017. GRAKOM vil i forbindelse med revisionen i 2023 arbejde for, at usb-stik ikke længere bliver en del af blankmedieordningen, idet usb-stik kun sjældent bruges til lovlig privatkopiering.

Afgiften på usb-stik

128 GB og derunder
4,00 kr.

usb-stik over 128 GB
16 kr.

GRAKOM arbejder for, at usb-stik ikke længere bliver en del af blankmedieordningen.

RÅDGIVNING & SERVICE

Den helt konkrete og daglige service og rådgivning, som GRAKOM yder til medlemmerne, er foreningens kerneopgave. GRAKOMs eksperter rådgiver medlemsvirksomhederne om blandt andet HR- og personalejura, erhvervsjura, uddannelse, arbejdsmiljø, miljø, klima, certificeringer, ledelsessystemer og ESG. Desuden forhandler vi overenskomster for de af medlemmerne, der er omfattet heraf gennem medlemskab af arbejdsgiverforeningen GRAKOM Arbejdsgivere. Samtidigt tilbyder foreningen sparede omkostninger til medlemmerne gennem rabataftaler og brancheordninger. Sådan skaber vi konkret værdi for medlemmerne i hverdagen.

Det er vores konstante fokus, at GRAKOMs services og rådgivning skal stå mål med det kontingent, som virksomhederne skal betale til foreningen. Det er service og rådgivning, der for mange medlemmer er den helt afgørende årsag til medlemskabet, og derfor er det også afgørende for medlemmernes tilfredshed med foreningen.

HR & Personalejura

GRAKOM tilbyder tryghed og specialistrådgivning i alle forhold omkring virksomhedens personale. Vi rådgiver dagligt vores medlemsvirksomheder i alt fra ansættelser til afskedigelser. Nogle problemstillinger kan klares over telefonen. Andre gange hjælper vi med formuleringer via mails. Vi stiller op til forhandlinger hos medlemsvirksomhederne og møder i retten. GRAKOM hjælper også, når der skal ansættes elever, søges bistand til det rette uddannelsesstilbud, og vi kommer ud, når der er konkrete forhold omkring arbejdsmiljøet, som virksomheden ønsker hjælp til at løse. Uanset udfordringen bestræber vi os altid på at levere korrekte og forståelige svar så hurtigt som muligt.

Den nye ferielov

Den 31. august 2021 sluttede det første hele ferieår efter den nye ferielov. Afholdelsesperioden for den ferie, der blev optjent i dette ferieår, udløb den 31. december 2021. Dette har givet anledning til adskillige henvendelser.

Reglerne er således, at medarbejderen mindst skal afholde 4 uger af den optjente ferie i ferieafholdelsesperioden. Hvis ikke medarbejderen afholder 4 ugers ferie i ferieafholdelsesperioden, skal virksomheden indbetale feriepengene for de resterende dage til en feriefond, og medarbejderen mister retten til ferien.

Ferie udover 4 uger kan enten aftales overført eller udbetales, hvis ikke ferien er brugt helt eller delvist. Efter den nye ferielov skal der indgås skriftlig aftale om overførsel af ubrugte feriedage fra den 5. ferieuge inden den 31. december. Indgås der ikke en sådan aftale, skal de ubrugte feriedage (udover 4 uger) udbetales til medarbejderen.

GRAKOMs hjemmeside er i efteråret 2021 blevet udbygget med en vejledning om overførsel af ferie. På hjemmesiden findes paradigmer til aftaler om ferieoverførsel, ligesom der er en beskrivelse af, hvilke aftaler om ferieoverførsel, der kræver indberetning til Feriepengeinfo. De nye beskrivelser på hjemmesiden er omtalt i en artikel i medlemsbladet, i nyhedsbrevet og som en nyhed på foreningens hjemmeside, ligesom emnet har været behandlet på et webinar den 3. december.

GRAKOM har derudover afviklet 2 webinarer om den nye ferielov i 2021.

Ændring af reglerne for Grafisk Pension

Fra den 1. september 2021 ændredes reglerne om refusion fra Grafisk Pension for langtidssyge grafiske arbejdere. Det beløb, virksomhederne kan få i refusion, er fra denne dato lavere.

Sampension, der administrerer Grafisk Pension, har i en årrække haft underskud på ordningen med invalidepension, hvorfor ordningen skulle ændres. På den baggrund blev Sampension og parterne i Grafisk Pension enige om en løsning, hvorefter invalidepensionen ændres.

Fremover indplaceres medarbejderne, således at invalidepensionen svarer til en procentdel af medarbejderens løn. Procenten (0-40 %) vil afhænge af, i hvilket lønspænd medarbejderens årsløn ligger. Medarbejderen kan selv vælge at ændre procenten inden for intervallet 0-50 %.

Når der betales sygeløn til en medarbejder, kan virksomheden få transport i medarbejderens invalid pension (også kaldet refusion til virksomhederne). Efter de nye regler svarer refusionen til den af medarbejderen valgte procentsats. Tidligere udgjorde refusionen normalt forskellen mellem sygelønnen og sygedagpengesatsen. Invalid pension ydes tidligst efter 3 måneders uarbejdsdygtighed.

De nye regler fik virkning for de medarbejdere, der har første sygefraværdsdag den 1. september 2021 eller senere. Den refusion, virksomhederne modtager for medarbejdere, der er blevet syge før den 1. september 2021, fortsætter uændret i overensstemmelse med vilkårene gældende fra 1. juli 2019. Reglerne er i øvrigt beskrevet på GRAKOMs hjemmeside.

Juridisk afdeling	2018	2019	2020	2021
Arbejdsnedlæggelser	1	0	1	1
Mæglingssmøder	25	19	12	10
Organisationsmøder	12	12	8	4
Verserende retssager	7	10	3	2
Afsluttede retssager	4	7	3	1
Sendte e-mails	3.497	3.023	3.783	3.267

Erhvervsjura

Rådgivningssager

I 2021 har GRAKOM bistået medlemsvirksomheder med erhvervsjuridisk sagsbehandling inden for en række forskellige sagsområder, eksempelvis:

- Overdragelse af mellematerialer
- Gennemgang af reklamationssag overfor udenlandsk underleverandør
- Mangels- og erstatningsansvar i forhold til kunde, forsikrings selskab og underleverandør
- Miljømarkedsføring
- Samarbejdsaftale med kunde om ansvar for mangler og forsinkelse
- Afregning af layout-opgave for forlag
- Udarbejdelse af freelanceaftale
- Gennemgang af serviceaftale om digitalprintudstyr

GRAKOM har i løbet af 2021 afholdt webinarer om erhvervsjuridiske forhold med følgende titler:

Webinarerne optages og stilles til rådighed for medlemmerne i en periode efter afholdelsen.

GRAKOM har besvaret en lang række markedsføringsretlige spørgsmål, eksempelvis om

- Reklamemarkering af kunstnergruppes samarbejde med erhvervsdrivende
- Forveksling af domænenævne
- Udlevering af råoptagelser til kunde
- Varighed af kampagnepriser
- Anvendelse af andres filmværk og sceneværk i markedsføring
- Rabatkoder
- Remarketing og Google

Forbuddet mod direkte elektronisk markedsføring uden forudgående samtykke (spam) gav anledning til henvendelser, herunder om

- Annoncer i nyhedsbreve for andre erhvervsdrivende
- Markeds- og kundeundersøgelser
- Konkurrencer og præmier
- Foreningers e-mails til medlemmer

Markedsføringsretlige nyheder

Den største nyhed på markedsføringsområdet i 2021 var den nye bødemodel i markedsføringsloven, der trådte i kraft 1. januar 2022. Formålet med den nye bødemodel var at skærpe bødestrafen og ændre udmålingsprincipperne for bøder for overtrædelse af loven.

Den nye bødemodel medfører, at bødestørrelsen fremover afhænger af den erhvervsdrivendes omsætning. Hidtil har domstolene i mangel af dokumentation for den erhvervsdrivendes fortjeneste anvendt markedsføringsomkostningerne som rettesnor for udmålingen, hvilket lovgiver ikke fandt hensigtsmæssigt. Lovens forarbejder indeholder en tabel, hvor der er fastsat otte omsætningskategorier med tilhørende vejledende bødetakster for henholdsvis nedsat, normal og forhøjet bødeniveau. For en virksomhed med en årsomsætning på mellem 20 – 50 mio. kr. vil det normale bødeniveau ligge mellem 400.000 kr. og 1.000.000 kr. Bøderne for uanmodet elektronisk post (spam) forhøjes fra som minimum 10.000 kr. til 20.000 kr.

Forsikringsaftalen med Codan

Forsikringsaftalen mellem GRAKOM og Codan omfatter omkring 140 medlemsvirksomheder. Tilslutningen til ordningen er stabil, og skadesregnskabet for 2020 var flot.

Arbejdsskadeforsikring

2021 var første år med Topdanmark som forsikringsleverandør på vores arbejdsskadeforsikring. Ordningen omfatter ca. 2.200 sikrede med stabil tilslutning. Præmierne for 2022 blev reguleret med ca. 21 pct. for kontoransatte og 15 pct. for øvrige.

Præmier pr. år pr. fuldtidssikrede

	2021	2022
Kontor	396,72	479,88
Øvrige	1.529,46	1.764,41

Firmapension – Velliv

Tilslutningen til firmapensionsordningen med Velliv udvikler sig positivt og omfattede i 2021 omkring 60 medlemsvirksomheder og 575 personer. Skadesregnskabet har medført en præmieforhøjelse på omkring 20 pct. for invalidepension fra 2022. Selskabet har samtidigt reduceret investeringsomkostningerne.

Uddannelse

GRAKOM arbejder for at medlemsvirksomhederne gennem uddannelsessystemet har adgang til veluddannet og kvalificeret arbejdskraft, og at der er et relevant uddannelses- og kursusudbud, der modsvarer kommunikationsindustriens behov. Det er også væsentligt, at virksomhederne har adgang til relevant rådgivning om rammer, vilkår og muligheder i forbindelse med uddannelse, efteruddannelse og kompetenceudvikling.

Der har i 2021 været fokus på medlemsrådgivning, tilbud til medlemmerne om uddannelsesrelevante webinarer, samarbejdet i Grafisk Uddannelsesudvalg og med uddannelsesinstitutionerne om kvaliteten af uddannelserne samt administration af de grafiske kompetenceudviklingsfonde.

Som en del af udmøntningen af trepartsaftalen om flere lærepladser fra november 2020 fik Grafisk Uddannelsesudvalg stillet midler til rådighed til lærepladsunderstøttende arbejde i 2021 og årene fremover. Vi har i udvalget bestræbt os på at samarbejde med skolerne om relevante aktiviteter, og der er peget på 9 forskellige projekter, der iværksættes i 2022. Projekterne understøtter på forskellig vis skolernes opsøgende arbejde i virksomhederne og virksomhedernes egen rekruttering af elever.

Tilgangen til erhvervsuddannelserne

Antallet af indgåede uddannelsesaftaler på det grafiske område var lidt stigende i 2021 sammenlignet med 2020. Det dækker over en lille fremgang i antallet af mediegrafikerelever og en større fremgang i antallet af grafisk teknikerelever. De to seneste år har

dog været præget af corona-krisen, så det kan være svært at sige noget entydigt om udviklingen, men det tyder alligevel på, at der er en positiv udvikling i gang på grafisk teknikerområdet.

Efteruddannelse

Coronakrisen satte også sit spor på efteruddannelserne i 2021. Udover en generel usikkerhed om aflysninger og flytninger af kurser, oplevede skolerne også, at der var en betydelig bekymring over at deltage i kurser i det hele taget. Aktiviteten på de grafiske efteruddannelser var i forvejen lav, og udviklingen i 2021 kan desværre forstærke den negative effekt på udbud og nyudvikling af relevante kurser. Det er en udfordring, som GRAKOM fortsat arbejder med.

Der er et stigende fokus på, hvordan relevante bæredygtighedskompetencer bedst kan indgå i de enkelte efteruddannelseskurser på AMU-området, og GRAKOM har derfor peget på en række kurser inden for medie- og kommunikationsområdet, der bør revideres.

Kompetenceudviklingsfondene

Usikkerheden om blandt andet aflysninger og flytning af kurser betød, at der ikke kom så mange ansøgninger om støtte fra de grafiske kompetenceudviklingsfonde i 2021 som i de foregående år. Sidst på året kom der dog en del ansøgninger til AMU-kurser fra industriområdet (LEAN, automation) og til softwarekurser hos private udbydere, blandt andet efter GRAKOMs webinar om brugen af fondene i september.

Antallet af indgåede uddannelsesaftaler

	2017	2018	2019	2020	2021
Mediegrafiker	205	219	199	184	189
Grafisk tekniker	41	41	34	41	57

Kilde: Grafisk Uddannelsesudvalg

Antallet af ansøgninger til de grafiske kompetenceudviklingsfonde fordelt på overenskomst

	2017	2018	2019	2020	2021
DGO	101	54	196	137	87
FO	158	110	219	155	110
DSO	15	3	0	11	26

Kilde: GRAKOM, fondsadministrationen

Arbejds miljø

Arbejds miljø

Arbejdstagerrettigheder

GRAKOM er specialiseret inden for arbejdsmiljøforhold i kommunikationsindustrien. GRAKOM deltager aktivt i politikudvikling, høring og fortolkning på lovgivningsområdet samt udarbejdelse af branch vejledninger og rådgiver medlemsvirksomhederne individuelt og konkret.

Alle GRAKOMs medlemmer kan til enhver tid kontakte GRAKOMs specialister og få svar og tilsendt materialer. Denne service er inkluderet i medlemskabet.

I 2021 har GRAKOMs medlemsvirksomheder blandt andet grundet coronaepidemien gjort særligt meget brug af GRAKOMs specialister i arbejdsmiljø.

Henvendelserne har blandt andet været inden for følgende emner:

- Arbejdspladsvurderinger
- Fysiske og kemiske arbejdsmiljøfaktorer
- Psykisk arbejdsmiljø
- Indeklimarådgivning
- Indretning, organisering, nyetablering, ombygning og indkøb
- Lovgivning
- GRAKOMs Helpdesk-service har været flittigt brugt i 2021

Miljø, klima og ESG

ESG i den danske kommunikationsindustri

Den grønne omstilling er brandvarm og behovet for at kunne kommunikere inden for hele ESG-spekteret (Environmental, Social and Governance) er mere påtrængende end nogensinde. Både i markedet og blandt forbrugerne tegner der sig en mæthed og ligegyldighed overfor virksomhedernes brug af begreber som bæredygtighed og ”grøn, grønnere og grønnest”. Der mangler troværdighed.

Der er behov for, at virksomheder skaber mere tillid og respekt til deres arbejde med bæredygtighed. Efter GRAKOMs vurdering bør det ske gennem relevant, standardiseret og solidt dokumenteret arbejde med bæredygtighed i de enkelte brancher. Dokumentation for dette sikrer, at arbejdet gør en forskel og ikke bare er en overfladisk skrivebordsøvelse.

Her står den danske kommunikationsindustri stærkt. GRAKOM har udviklet og beskrevet standarder, metoder og værktøjer på relevante ESG-områder på baggrund af resultaterne fra en lang række af udviklings- og forskningsarbejder. På tryksager kan

kunder få produkt- og produktionsrelevante miljømærker, klimaberegninger og CSR-forpligtelser fra deres grafiske leverandører.

I andre dele af kommunikationsindustrien, som sign, emballage, labels og reklameprodukter, er det tilsvarende muligt at efterspørge samme relevante ESG-forhold. Her kan virksomhederne støtte sig op af den viden, der findes om grafiske produkter. Med GRAKOMs hjælp er der allerede etableret klimaregnskaber og anden relevant dokumentation.

GRAKOM har en unik rolle, når det kommer til udbredelse af ESG-tiltag. I kraft af at GRAKOM er en medlemsorganisation med over 500 medlemsvirksomheder bliver nye tiltag og standarder på miljø-, klima- og arbejdstagerområdet spredt ud til mange af medlemsvirksomhederne og danner dermed branchestandarder. GRAKOMs dygtige konsulenter hjælper medlemsvirksomhederne med implementeringen.

CSR-kodeks bliver til hele kommunikationsbranchens ESG-kodeks

Alle FN Global Compacts ti principper

Det Grafiske CSR-kodeks er den danske grafiske branches fortolkning af den Globale CSR-standard UN Global Compact. UN Global Compact er en generisk standard, hvor hver virksomhed er overladt til sine egne fortolkninger af de 10 hovedprincipper og hvilke af de 17 verdensmål, der er relevant for lige netop deres produktion. Værdien af en særlig branchestandard for både virksomhed og kunder er derfor ret indlysende, når det kommer til en ensartet og relevant bæredygtighedskommunikation. Det Grafiske CSR-kodeks vil derfor med nutidens begreb rettere skulle kaldes kommunikationsindustriens kodeks for ESG-rapportering.

I 2021 har GRAKOM og HK Privat arbejdet på en ny version af det Grafiske CSR-kodeks, som grafiske virksomheder kan vælge at tilslutte sig. GRAKOM omfatter flere andre typer virksomheder inden for Kommunikationsindustrien end grafiske. Derfor vil GRAKOM i 2022 arbejde for, at det kommende ESG-kodeks kan skabe den samme værdi for alle virksomheder, der har aktiviteter inden for dette brede branchefælleskab, som det Grafiske CSR-kodeks har haft for de grafiske virksomheder.

Et kodeks, der favner alle kommunikationsindustriens virksomheder med alle deres forskellige produkttyper og samtidig er både relevant og væsentlig dækkende for de enkelte virksomheders aktiviteter, er en stor og omfattende opgave.

GRAKOM vil arbejde for - i samarbejde med HK Privat - at kunne lancere et nyt overordnet ESG-kodeks for kommunikationsindustrien med produktspecifikke standarder inden for tryksager, labels, emballage og sign-produkter i første halvår 2022. Samtidig vil GRAKOM arbejde for, at en større andel af markedet tilslutter sig kommunikationsbranchens fremtidige ESG-kodeks.

54

virksomheder er
tilsluttet det grafiske CSR-kodeks

5

nye virksomheder som har
tilsluttet sig i 2021

Udbredelse af miljømærker

Der findes i dag ikke ét miljømærke eller én certificering, som fuldt ud inkluderer alle relevante og væsentlige miljøforhold for produktion, brug og genanvendelse af tryksager. Men det er muligt, gennem en kombination af krav til forskellige ordninger at sikre, at der er stillet de mest optimale krav til de miljøforhold, der omhandler hele tryksagens livscyklus.

Der er i dag tre relevante miljøordninger for produktion af tryksager, som der bør stilles krav til ved bestilling af tryksager. Først anbefales det at vælge et af de to officielle miljømærker, Svanen eller Blomsten, der sikrer, at der stilles livscyklusvægtede krav til hele tryksagen. Dernæst bør der stilles krav

om ét af de to sporbarhedsmærker FSC eller PEFC, der sikrer en optimal sporbarhed og krav til biodiversiteten og velforvaltet skovbrug. Og endeligt er der ClimateCalc, som er et internationalt baseret klimaberegningssystem for tryksager, der kan anvendes til at dokumentere trykkeriets og tryksagens energieffektivitet og påvirkning af klimaet.

De tre ordninger sikrer med andre ord den bedst mulige sammenhæng mellem design, produktion, brug og det efterfølgende cirkulære forløb for de tryksager som kunder og forbrugere køber. Dermed også den optimale sammenhæng mellem de miljøanprisninger der "købes ind på" og tryksagernes faktiske miljøprofil.

Svanen og Blomsten

De officielle miljømærker, den nordiske Svane og EU Blomsten, er grundlæggende den bedste garanti for, at både processerne og produktet lever op til de mest produktrelevante miljøstandarder, der findes. Kravene i disse standarder er vægtede med udgangspunkt i produkternes livscyklus. Begge miljømærker er kontrolleret af officielle instanser. Som følge deraf anser Forbrugerombudsmanden alene de officielle miljømærker som en garanti for en lav miljøbelastning.

Svanen

Svanemærkets kriterier for trykkerier og tryksager er revideret, og de nye kriterier skal være implementeret hos licenshaverne senest den 28. februar 2023. De nye krav er strammet væsentligt og vil for langt de fleste nuværende licenshavere betyde, at deres miljøpræstation skal forbedres.

Konkret er kravene til mindre papirspild (makulatur) skærpet, da papir udgør det største energiforbrug i en tryksags livscyklus. Kravene til reduceret energiforbrug både i trykkeri og gennem øget sortering af spild generelt er også skærpet. Derudover er kravene skærpet til sporbarheden af papir, der oprinder fra mere bæredygtigt forvaltet skovbrug.

De nye krav kommer til at mindske tryksagers miljøaftryk væsentligt, eftersom netop energi og biodiversitet – knyttet til anvendelse og udnyttelse af landarealer som skov – er de områder, som videnskabelige afhandlinger og undersøgelser peger på som de væsentligste i en tryksags livscyklus. De skærpede krav sætter to streger under miljømærket Svanen som det bedste valg for kunder og forbrugere, når det drejer sig om tryksager.

GRAKOM har aktivt arbejdet for, at der på alle relevante områder i tryksagens livscyklus blev indført skærpede krav. GRAKOM ønsker, at Svanen skal ligge helt i front som et af de bedste og mest produktrelevante miljømærker og dermed også være forbrugernes mest relevante bæredygtige valg.

Det anslås, at

80%

af danskproducerede tryksager kommer fra et trykkeri med licens til Svanen.

Der er i alt

86

trykkerier med licens til Svanen på europæisk plan.

GRAKOM vil fremadrettet arbejde for, at en større andel af tryksager kommer fra sporbarhedsmærket papir

Udbredelse af sporbarhedsmærker

Papir er blandt de vigtigste råvarer for den grafiske branche og andre brancher i kommunikationsindustrien. Papirproduktion, også skandinavisk produktion, baserer sig i stigende omfang på papirfibre fra flere kontinenter, hvor der fortsat er risiko for ulovlig

skovhugst. I GRAKOM hjælper vi vores medlemsvirksomheder med at implementere sporbarhedsmærkerne FSC og PEFC, der sikrer ansvarligt skovbrug.

Anvendelsen af og dermed udbredelsen af sporbarhedsmærker indgår som et centralt element i

virksomhedernes ESG-rapportering, når størstedelen af virksomhedernes produkter består af ressourcer, der udvindes eller bruger landarealer. Omfanget af kravområder inden for ESG varierer mellem sporbarhedsmærkerne, hvorfor arbejde med præstation inden for relevante FN-verdensmål også afhænger af dette.

FSC® (Forest Stewardship Council®) har til formål at fremme en miljømæssig, social og økonomisk forsvarlig drift af skovbrugene. God skovdrift sikrer, at træfældningen opretholder skovens biologiske mangfoldighed, produktivitet og økologiske processer. For at opnå FSC-certificering kræver det, at papiret kan spores tilbage gennem hele forsyningskæden, så det kan garanteres, at det lever op til kravene.

GRAKOM har en gruppecertificering for grafiske virksomheder med 15 ansatte eller derunder, så også små grafiske virksomheder kan bidrage til udbredelsen af forsvarligt skovbrug. De deltagende medlemmer opnår mange fordele. Nogle af disse er store besparelser i forhold til individuel certificering, brug af færre interne ressourcer, da GRAKOM varetager størstedelen og et sporbarhedssystem, der altid er opdateret.

FSC-gruppeordningen kan - ifølge FSC-standarden - kun tilbydes til virksomheder med 15 ansatte eller derunder. GRAKOM har derfor etableret en særlig fordelagtig FSC-service, hvor større medlemsvirksomheder får de samme fordele som i gruppeordningen.

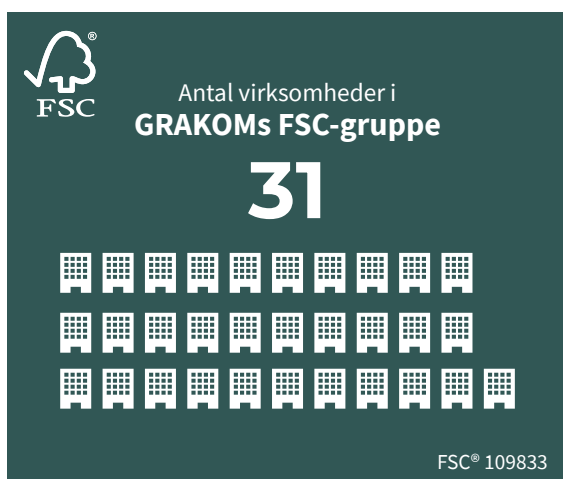
I 2021 er der i FSC-standarden introduceret krav til overholdelse af en række menneske- og arbejdstagerrettighedsprincipper fra ILO (International Labour Organisation) gældende for alle led i kæden

i FSC-standarden. GRAKOM har i den forbindelse udarbejdet et paradigme til brug for implementering af disse principper, hvilket fuldt ud er sket i både GRAKOMs FSC-gruppeordning for små og mindre virksomheder og FSC-serviceordning for større medlemmer.

PEFC™ (Programme for the Endorsement of Forest Certification) er verdens største certificeringssystem for skove, som forsøger at ændre den måde, hvorpå skove drives lokalt og på verdensplan, så alle kan nyde de miljømæssige, sociale og økonomiske fordele ved skovene. Det sikrer, at papir med mærket bidrager til velforvaltet skovbrug. For at opnå PEFC-certificering kræver det, at papiret kan spores tilbage gennem hele forsyningskæden, så det kan garanteres, at det lever op til kravene.

GRAKOM har en gruppeordning inden for skov-certificeringsmærket PEFC. Denne gruppeordning er en mulighed for virksomheder med 50 medarbejdere eller derunder, hvilket åbner op for en bredere gruppe af virksomheder end for FSC-gruppen. Også her opnås store besparelser. Samtidig åbner en dobbeltcertificering op for et større marked for GRAKOMs medlemsvirksomheder.

I 2021 har Træ- og Møbelindustrien (TMI) tilsluttet sig det sporbarhedssystem, som GRAKOM driver. GRAKOM og TMI har derfor etableret et tæt samarbejde med det formål at samle og udveksle viden til gavn for begge foreningers medlemmer, lige som FSC- og PEFC-ordningerne som helhed nu får en "partner", der tilbyder virksomhederne en kontinuitet og rådgivningskvalitet af en helt særlig karakter.

Klimaberegninger, reduktion af CO2 og kompensation

GRAKOM bistår medlemmerne med at sænke virksomhedernes energiforbrug og dermed CO2-udledning gennem klimaberegningsværktøjet ClimateCalc.

ClimateCalc er et beregningsværktøj, der kan udregne klimabelastningen for en virksomhed og den enkelte tryksag. Ved hjælp af ClimateCalc kan grafiske virksomheder udarbejde et klimaregnskab for hele virksomheden samt beregne klimabelastningen for de enkelte tryksager, de producerer. ClimateCalc bygger på den internationale Green House Gas Protocol.

Interessen for anvendelse af klimaberegningsystemet ClimateCalc er markant øget gennem 2021 og benyttes nu i 17 lande. Efterspørgslen efter veldokumenterede og ensartede klimadata for produkter er markant stigende. Både private virksomheder og

staten sætter sig egne mål, hvis indfrielse afhænger af, at deres leverandører kan levere nøjagtige, relevante og veldokumenterede data.

GRAKOM vil i 2022 arbejde for, at ClimateCalc udvides til flere danske og europæiske trykkerier. Samtidig vil GRAKOM bruge sin internationale indflydelse på, at yderligere lande optages i foreningen ClimateCalc, så klimaberegninger fortsat udbredes, og transparensen for grafiske produkter øges.

 ClimateCalc™

52

virksomheder, på europæisk plan, har tilsluttet sig ClimateCalc i 2021

Produktion og ledelse

Produktion og ledelse

GRAKOM har i 2021 gennemført en række projektføløb for medlemmer, hvor medlemmerne har opnået støtte gennem forskellige offentlige tilskudsordninger som Grøn Cirkulær Omstilling og SMV Grøn. Det primære fokus for stort set alle disse projektføløb har været ønsket om at udvikle en mere bæredygtig forretningsplan gennem forandringstiltag i både produktionsflow og i virksomhedens salgs- og marketingkompetencer. Medlemmer, der har efterspurgt GRAKOMs rådgivning, har primært været at finde inden for produktområderne sign, tekstil og label. GRAKOM har været med virksomheden fra start til

slut, hvor vi har bidraget med at identificere og formulere det optimale projekt, udarbejde ansøgningen og som rådgiver i selve projektføløbet.

I 2021 fik mere end 20 medlemsvirksomheder tilsagn om projektstøtte inden for projektstøtteordningerne Grøn Cirkulær Omstilling og SMV Grøn. Her i 2022 er der nu allerede yderligere 8 nye projekter på vej. Alle GRAKOMs medlemmer har mulighed for at søge støtte til udvikling af deres virksomhed inden for såkaldt grøn omstilling og de omtalte støtteordninger har løbende åbent for nye projekter.

20

medlemsvirksomheder

fik projektstøtte inden for projektstøtteordningerne
Grøn Cirkulær Omstilling og SMV Grøn

**Alle GRAKOMs medlemmer
har mulighed for at søge støtte
til udvikling af deres virksomhed
inden for grøn omstilling**

Fordelsprogram

Der kom et par nye aftaler til i året der gik.

Nye rabataftaler på kurser

I Creative Club blev der indgået en aftale med Tekstlinjen om 25 pct. rabat på første deltager og 50 pct. på næste deltager. Der er også indgået en aftale med Kforum om 20 pct. rabat på deres kurser.

Nye rabataftaler

Tekstlinjen

Brancheaftale om genanvendelse af plast

Der blev indgået en ny brancheaftale på indsamling af plast til genanvendelse med Stena Recycling. Den omfatter 12 fraktioner, og det er fraktionsafhængigt, om der skal betales for bortskaffelse eller der modtages betaling for materialet. Det fremgår af priser og vilkår, og priserne justeres månedligt efter de aktuelle afsætningspriser.

Udover indsamling af overskydende plast fra producenterne, er der i aftalen også inkluderet en take back ordning. Det betyder, at GRAKOMs medlemmer kan tilbyde sine kunder at indsamle færdigprodukter hos kunden, så det sikres, at plasten bliver genanvendt. Noget som specielt er vigtigt i sign-branchen, der leverer større skilte og POS-materialer med kort levetid. En stor del af dette sendes i dag til forbrænding.

I forbindelse med kommunalvalget i november var det en diskussion i mange kommuner om valgplakater skulle forbydes, da det var usikkert, hvordan de blev bortskaffet. Med GRAKOMs aftale med Stena Recycling kunne det problem løses for valgplakater med direkte tryk på PP kanalplast, som kunne sendes til genanvendelse.

I forhold til FN's verdensmål 12 om ansvarlig produktion og forbrug medvirker aftalen til at øge genanvendelsen af restplast hos både producenter og forbrugere i stedet for, at restplasten forbrændes eller deponeres. Dermed reduceres forbruget af nye naturressourcer til produktion af plastsustater.

De 12 fraktioner

- PVC Hård
- PVC Blød
- PMMA Klar
- PMMA Karvet
- PP Plader Blandet
- PP Plader Hvid
- PP Mix
- PET Klar
- PET Farvet
- HDPE
- PS Klar
- PS farvet

ORGANISATION

Konvertering af GRAKOMS administrative systemer

Administrationen har i løbet af 2021 brugt mange ressourcer på omlægningen af foreningens økonomi- og medlemssystem fra den Axapta-løsning, som har været anvendt siden årtusindskiftet. Løsningen kunne kun opdateres på samme platform med en voldsom licensfordyrelse til følge. Administrationen valgte derfor at konvertere løsningen til Microsoft Business Central, som er en cloudbaseret ERP-løsning. Valget falder i tråd med strategien om at basere så meget af IT-infrastrukturen på Microsoft-løsninger i skyen. Formålet med dette har været at skabe større datasikkerhed, undgå for mange integrationsløsninger, sikre enklere opdateringer og bedre muligheder for vidensopbygning og deling.

Med konverteringen gennemført sidst på året er alle GRAKOMS forretningskritiske IT-løsninger (kontorprodukter, dokumenthåndtering, ERP og CRM) nu samlet under cloudbaserede Microsoft-produkter.

Bestyrelsen

Jesper Jungersen
Formand

Thomas H. Søby
Næstformand

Allan Werk

Claus Kunckel-Hansen

Hanne Hørup

Karl Mikkelsen

Jens Thurøe

Anders Ertmann

Palle Studsgaard
Odgaard

Steen Murmann

Niels Rask

Søren Henriksen

Rony Benattia

Administration

Thomas Torp
Administrerende direktør

Mads Lindegaard
Cheføkonom

Pia Osbæck
Redaktør

Emil Malte Simonsen
Redaktionsassistent

Jesper Steenstrup Vogelius
*Studentermhjælper,
kommunikation*

Carsten Bøg
*Direktør for ESG &
bæredygtig udvikling*

Per Kaae Hansen
Rådgivningschef

Jette Clausen Poulsen
ESG-rådgiver

Jan Stormer
ESG-rådgiver

Jonas Vinther Pedersen
Miljø- og klimarådgiver

Anders Hegnet
*Projekt- og
produktionsrådgiver*

Jens Salhbrink
*Studentermhjælper,
ESG og bæredygtig udvikling*

Christian Jensen
Underdirektør/advokat

Peter Elgaard Balle
Advokat (L)

Niels Johannesen
Advokat

Anders Mosumgaard
Udd. politisk chef

Anne Mette Krog Leth
Sekretær

Michael Brochmann
Afd.chef medlemmer

Charlotte F. Grønnegaard
Medlemskonsulent

Marie Raun Knudsen
Marketingkonsulent

Jens Suhm
Økonomichef

Conny Junker
Sekretær

Grethe Lund
Bogholder

Elena G Larsen
Økonomiassistent

Stella Bruun Kaysen
Receptionist

Økonomi

Økonomiske hovedtal

5 års hovedtal, 1.000 kr.	2017	2018	2019	2020	2021
Bruttoresultat	24.057	15.799	16.493	17.149	17.637
Personaleomkostninger	18.504	17.144	16.520	17.101	17.651
Øvrige omkostninger	13.719	10.412	10.312	12.027	8.204
Omkostninger i alt	32.224	27.556	26.832	29.127	25.854
Resultat før afskrivninger	-8.167	-11.757	-10.338	-11.979	-8.218
Afskrivninger og finansielle poster	8.403	-3.651	14.841	-4.345	18.422
Resultat før skat	236	-15.408	4.502	-16.323	10.205
Skat af årets resultat	0	0	-260	-9	0
Årets resultat	236	-15.408	4.242	-16.333	10.205
Egenkapital ultimo	201.172	185.764	190.007	173.674	183.879

Tabellen viser udviklingen i GRAKOM Arbejdsgiveres samlede regnskab i perioden 2017-2021. Årets resultat er på 10,2 mio. kr. eller 14,0 mio. kr. større end det budgetterede resultat på -3,8 mio. kr. Af de 14,0 mio. kr. kan de 12,7 mio. kr. henføres til resultatet fra de finansielle poster, medens de resterende 1,3 mio. kr. af forbedringen skal findes i resultatopgørelsens øvrige poster.

Kontingentindtægterne bidrog tæt på det budgetterede resultat, medens indtægterne fra konsulentydelse i Miljøafdelingen bidrog med 360 t. kr. mere end budgetteret. Omvendt lå indtægterne fra møder og arrangementer ca. 250 t. kr. under budgettet, hvilket skyldes de fortsat begrænsede muligheder for arrangementsafvikling pga. Covid-19. Pandemien betød dog omvendt også, at udgifterne til møder, rejser og til en vis grad administration også lå betydeligt lavere end budgetteret.

Egenkapitalen blev som følge af resultatudviklingen øget til 183,9 mio. kr. ved udgangen af 2021.

Indtægter og udgifter i budget 2022

Figurerne viser sammensætningen af indtægter (og underskud) og udgifter i budget 2022 opgjort ekskl. syge- og barselsfonden:

Indtægter

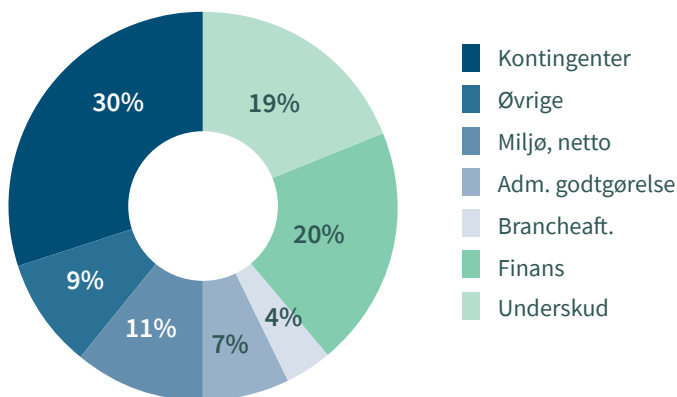
Den største indtægtskilde med 30 pct. udgøres stadig af medlemskontingenter på trods af, at GRAKOM har reduceret sine kontingentsatser betydeligt over de seneste år. Herefter er det de finansielle indtægter,

der med 20 pct. budgetmæssigt er den næststørste kilde til indtægterne. Konsulentydelse fra Miljøafdelingen udgør den 3. største indtægtskilde med 11 pct.

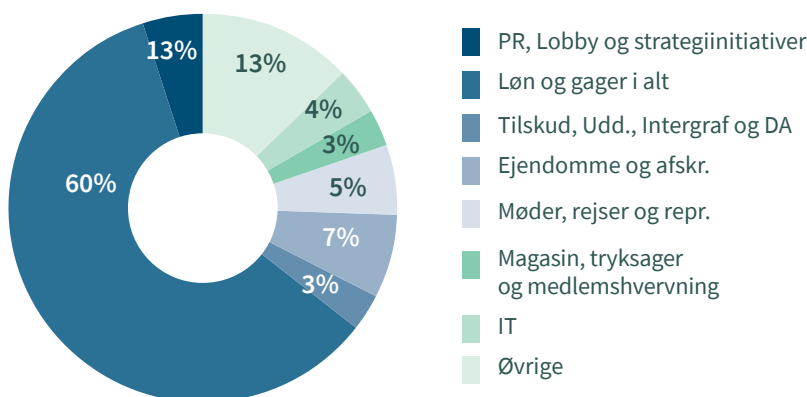
Udgifter

På udgiftssiden udgør lønninger og gager næsten 60 pct. af udgifterne. Herefter er det øvrige administrative udgifter, der med 13 pct. er den næststørste udgift

Indtægter 30,9 mio. kr.

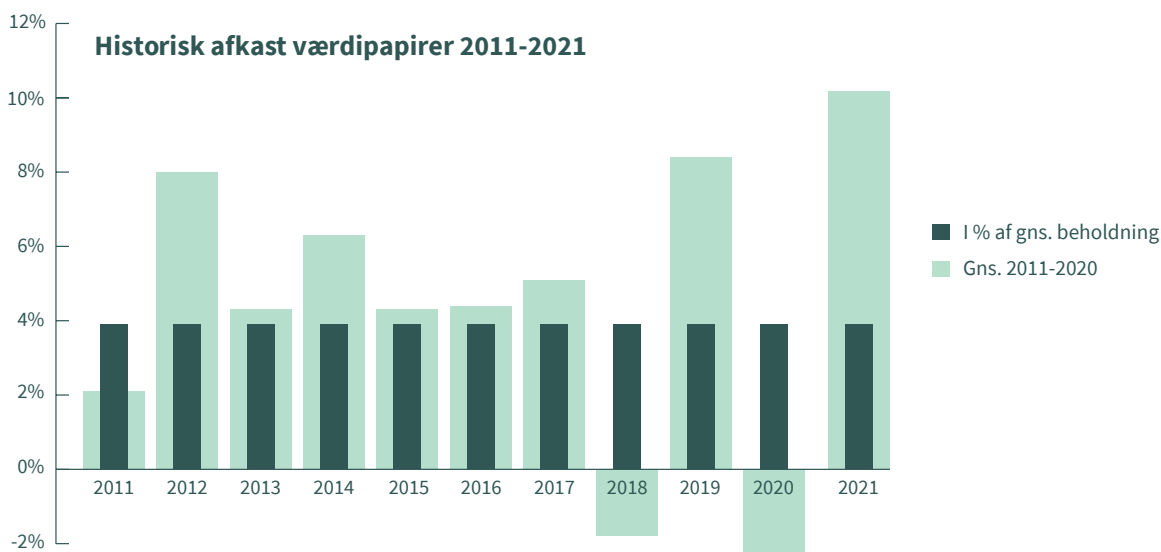

Udgifter 30,9 mio. kr.

GRAKOMs investeringspolitik

GRAKOM har de tre seneste år fordelt administrationen af sine værdipapirer på tre identiske aftaler med 3 pengeinstitutter. For at begrænse omkostningerne investeres der ikke via investeringsforeninger. Hvor 2020 blev et år med negativt afkast, hvilket blev tilskrevet udbruddet af Covid-19, så har 2021 været et år med kraftigt stigende aktiekurser, hvilket betød at den gennemsnitlige forrentning af formuen blev på godt 10 pct. På trods af store udsving år til år, har afkastet på GRAKOMs investeringer udgjort 4,5 pct. i snit set over de seneste 11 år:

Ved årsskiftet 2020/21 besluttede GRAKOM at foretage en udskiftning af en af de tre samarbejdspartnere baseret på en vurdering af de præsterede afkastresultater for de første to år.

Syge- og barselsfonden

GRAKOM har siden 2003 administreret sin egen barselsordning, som er en af de 7 godkendte ordninger under DA's fælles barselsudligningsordning – herunder DA-Barsel, som dækker alle de medlemsorganisationer, der ikke har en egen barselsordning. Alle overenskomstdækkede medlemsvirksomheder i GRAKOM med ansatte er obligatorisk omfattet af GRAKOMs barselsfond. Full Service medlemmer har valget mellem GRAKOMs ordning og Barsel.dk, som er den fælles ordning på det øvrige private arbejdsmarked.

Kernen i GRAKOMs barselsordning er en basisdækning, der spejler refusionsvilkårene i DA-Barsel. Som den eneste af de nævnte barselsordninger tilbyder GRAKOM en tillæggsdækning, som både omfatter supplerende sygdomsdækning og barselsdækning med højere refusionsdækning, end den der kan opnås i basisklassen. I den højst dækkende klasse kan der således udbetales refusion op til månedsløn på ca. 39.000 kr. Som noget nyt har GRAKOMs barselsordning indført, at sygdomsdækningen fra 2020 nu også kan tilvælges til basisdækningen.

Ved udgangen af 2021 var 218 arbejdsgivermedlemmer omfattet af GRAKOMs syge- og barselsfond, hvilket svarer til en andel på 82 pct. Herudover havde 33 af de 210 full servicemedlemmer valgt at tilslutte sig

frivilligt. Blandt de 218 tilsluttede arbejdsgivermedlemmer har 64 pct. valgt at supplere den obligatoriske basisordning med en supplerende dækning – enten i form af sygdomsdækning og/eller en højere klasse end basisdækningen.

Overenskomstfornyelsen i foråret 2020 indebar, at der pr. 1. juli 2020 blev indført 3 ugers øremærket forældreorlov til fædre. På trods af de hermed forbundne ekstra refusionsomkostninger har GRAKOM indtil videre formået at kunne fastholde sin årsbidragssats på 819 kr. pr. år pr. medarbejder og ligger dermed ca. 40 pct. under de to andre alternativer (DA-Barsel og Barsel.dk):

Bidrag i barselsordningerne pr. 1.1 2022

Bidrag pr. år	1.4.19	1.10.19	1.12.20	1.1.2022
DA-Barsel	925	925	1.116	1.296
Barsel.dk	1.050	1.150	1.225	1.350
GRAKOM (A0/F0)	819	819	819	819

Virksomheder under DI/Barsel betaler pr. 1.1.2022 0,29 pct. af lønsummen.

